

Β.Κ.

Αριθμός 808/2025

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Δ΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 11 Φεβρουαρίου 2025, με την εξής σύνθεση: Σπυριδούλα Χρυσικοπούλου, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Δ΄ Τμήματος, Όλγα Ζύγουρα, Κωνσταντίνα Κονιδιτσιώτου-Κόλλια, Μαρία Αθανασοπούλου, Ουρανία Νικολαράκου, Σύμβουλοι, Χάιδω Ευαγγελίου, Αντωνία Παπαϊωάννου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Ιωάννα Παπαχαλαράμπους, Γραμματέας του Δ΄ Τμήματος.

Για να δικάσει την από 1η Σεπτεμβρίου 2024 αίτηση ακυρώσεως και αίτηση αναστολής:

της Κοινοπραξίας με την επωνυμία «.....», που εδρεύει στην (.....) η οποία αποτελείται από τις: α) ετερόρρυθμη εταιρεία με την επωνυμία «.....», που εδρεύει στην (.....) και β) ατομική επιχείρηση με την επωνυμία «.....», που εδρεύει στην (.....), η οποία παρέστη με τους δικηγόρους: α) (Α.Μ.) και β) (Α.Μ. Δ.Σ.), που τους διόρισε με πληρεξούσιο,

κατά των: 1. Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.), που εδρεύει στην Αθήνα (Δώρου 7-9), η οποία παρέστη με τον, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και 2. Δήμου Καβάλας, ο οποίος δεν παρέστη,

και κατά των παρεμβαινουσών: 1. ομόρρυθμης εταιρείας με την επωνυμία «.....» και τον διακριτικό τίτλο «..... (.....)», που εδρεύει στην (.....), η οποία παρέστη με τους δικηγόρους:
α) (Α.Μ. Δ.Σ.), που τον διόρισε με πληρεξούσιο και ο οποίος κατέθεσε δήλωση, σύμφωνα με το άρθρο 26 του ν. 4509/2017, περί μη εμφανίσεώς του και β) (Α.Μ. Δ.Σ.), που τη διόρισε με πληρεξούσιο, 2. εταιρείας με την επωνυμία «.....» και τον διακριτικό τίτλο «.....», που εδρεύει στην (.....), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο (Α.Μ. Δ.Σ.), που τον διόρισε με πληρεξούσιο, 3. ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «MUSEUM EVOLUTION ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και τον διακριτικό τίτλο «MUEVO», που εδρεύει στο Χαλάνδρι Αττικής (Αγίας Βαρβάρας 33), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Γρηγόριο Μιχαηλόπουλο (Α.Μ. 6385 Δ.Σ. Θεσσαλονίκης), που τον διόρισε με πληρεξούσιο και 4. εταιρείας με την επωνυμία «.....» και τον διακριτικό τίτλο «.....», που εδρεύει στην (.....), η οποία παρέστη με τη δικηγόρο (Α.Μ.), που τη διόρισε με πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα Κοινοπραξία επιδιώκει να ακυρωθεί και να ανασταλεί η εκτέλεση της υπ' αριθμ. 1183/2024 απόφασης της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (2ου Κλιμακίου) και κάθε άλλης σχετικής πράξης ή παράλειψης της Διοικήσεως.

Η πιο πάνω αίτηση ακυρώσεως και αίτηση αναστολής εισάγεται στο Δ΄ Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας κατόπιν της 17/2024 πράξεως της Επιτροπής του άρθρου 1

παρ. 1 του ν. 3900/2010 και στην επταμελή σύνθεση του αρμόδιου Δ' Τμήματος του Δικαστηρίου με την από 18 Νοεμβρίου 2024 πράξη της Προέδρου του Δ' Τμήματος.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της εισηγήτριας, Παρέδρου Αντωνίας Παπαϊωάννου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τους πληρεξούσιους της αιτούσας Κοινοπραξίας, οι οποίοι ζήτησαν να γίνει δεκτή η αίτηση και τον εκπρόσωπο της καθ' ής Αρχής και τους πληρεξούσιους των παρεμβαίνουσών εταιρειών που εμφανίσθηκαν, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο ν Ν ό μ ο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αίτησης έχει καταβληθεί το ήμισυ του οφειλόμενου παραβόλου, ανερχόμενο σε 250 ευρώ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 372 παρ. 5 του ν. 4412/2016 (Α' 147), όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 138 του ν. 4782/2021 (Α' 36) (βλ. 2446/28.8.2024 διπλότυπο είσπραξης σειράς Θ 4868284 της Δ.Ο.Υ. Καβάλας).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή, η οποία είχε ασκηθεί ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Κομοτηνής, εισήχθη δε στο Συμβούλιο της Επικρατείας κατόπιν της 17/2024 πράξης της Επιτροπής του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3900/2010 (Α' 213) και στην επταμελή σύνθεση του αρμόδιου Δ' Τμήματος του Δικαστηρίου με την από 18.11.2024 πράξη της Προέδρου του Τμήματος λόγω σπουδαιότητας, ζητείται, κατ' επίκληση των διατάξεων του άρθρου 372 του ν. 4412/2016, η ακύρωση και αναστολή εκτέλεσης της 1183/2024 απόφασης της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.ΔΗ.Σ.Υ.), με την οποία έγινε δεκτή προδικαστική προσφυγή της ομόρρυθμης εταιρίας με την επωνυμία «.....» και ακυρώθηκε η/2024 απόφαση της δημοτικής επιτροπής του Δήμου Καβάλας, μεταξύ άλλων, και κατά το μέρος αυτής με το οποίο η ήδη αιτούσα κοινοπραξία είχε ανακηρυχθεί προσωρινός ανάδοχος του έργου «Συντηρήσεις Σχολικών Κτηρίων Δήμου Καβάλας έτους 2024 – 2025».

3. Επειδή, την προτεραία της δικασίμου της 14ης Ιανουαρίου 2025, κατά την οποία η υπόθεση είχε δηλωθεί προς συζήτηση, η ανωτέρω εταιρία «.....», η οποία παρεμβαίνει στην παρούσα δίκη (βλ. κατωτέρω σκ. 7), υπέβαλε διά της πληρεξουσίας δικηγόρου της το από 13.1.2025 γραπτό αίτημα αναβολής, συνοδευόμενο από το νόμιμο παράβολο (ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό πληρωμής/2025). Το Δικαστήριο έκανε δεκτό το αίτημα και ανέβαλε τη συζήτηση της υπόθεσης. Κατόπιν τούτου, το ως άνω παράβολο πρέπει να καταπέσει υπέρ του Ταμείου Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 5 του άρθρου 33 του π.δ. 18/1989 (Α' 8) [όπως το άρθρο αυτό ίσχυε πριν από την αντικατάστασή του με το άρθρο 13 του ν. 5119/2024 (Α' 103) και εφαρμόζεται εν προκειμένω ως εκ του χρόνου άσκησης της κρινόμενης αίτησης (προ της 16ης.9.2024) σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 1 του ίδιου νόμου] (βλ. ΣτΕ 2187, 1674/2024, 2464/2023 κ.ά.).

4. Επειδή, το άρθρο 1 του ν. 3900/2010 «Εξορθολογισμός διαδικασιών και επιτάχυνση της διοικητικής δίκης και άλλες διατάξεις», όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 26 του ν. 5119/2024, το οποίο, υπαγόμενο στο Μέρος Γ' του νόμου, άρχισε να ισχύει από την ημερομηνία δημοσίευσής αυτού (5.7.2024) στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (βλ. άρθρο 36), ορίζει τα εξής: «1. Οποιοδήποτε ένδικο βοήθημα ή μέσο ενώπιον οποιουδήποτε τακτικού διοικητικού δικαστηρίου μπορεί να εισαχθεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας με πράξη τριμελούς επιτροπής, η οποία αποτελείται από τον Πρόεδρό του, τον αρχαιότερο Αντιπρόεδρο και τον Πρόεδρο του αρμόδιου καθ' ύλην Τμήματος, ύστερα από αίτημα ενός εκ των διαδίκων ή του Γενικού Επιτρόπου των διοικητικών δικαστηρίων, όταν με αυτό τίθεται ζήτημα γενικότερου ενδιαφέροντος που έχει συνέπειες σε ευρύτερο κύκλο προσώπων. [...] Η πράξη της Επιτροπής δημοσιεύεται σε δύο (2) ημερήσιες εφημερίδες των Αθηνών, αναρτάται στον ιστότοπο του Συμβουλίου της Επικρατείας και κοινοποιείται ηλεκτρονικά στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων. Η Γενική Επιτροπεία ... γνωστοποιεί την πράξη αυτή σε όλα τα διοικητικά δικαστήρια και αναρτά στον ιστότοπό της τη σχετική γνωστοποίηση. Μετά από την επίλυση του ζητήματος, το Συμβούλιο της Επικρατείας μπορεί να παραπέμψει το ένδικο μέσο ή βοήθημα στο αρμόδιο τακτικό διοικητικό δικαστήριο. 2. [...] 3. Από την ανάρτηση της γνωστοποίησης της πράξης της τριμελούς επιτροπής [...] στον ιστότοπο της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 αναστέλλεται η διαδικασία έκδοσης απόφασης επί υποθέσεων στις οποίες τίθεται το ίδιο νομικό ζήτημα με εκείνο που αφορά η πράξη της τριμελούς επιτροπής ή η απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου περί υποβολής προδικαστικού ερωτήματος. [...] Κάθε διάδικος σε εκκρεμή δίκη, στην οποία τίθεται το ίδιο ως άνω ζήτημα, μπορεί να καταθέτει υπόμνημα, αναπτύσσοντας τους ισχυρισμούς του σχετικά με το ζήτημα αυτό. Το υπόμνημα κατατίθεται στη Γραμματεία του Δικαστηρίου, ενώπιον του οποίου εκκρεμεί το ένδικο βοήθημα ή μέσο, δεκαπέντε (15) πλήρεις ημέρες πριν από την ορισθείσα δικάσιμο και διαβιβάζεται στο Συμβούλιο της Επικρατείας υπηρεσιακώς. 4. Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας που εκδίδεται επί της δίκης κατά τις παρ. 1 και 2 δεσμεύει τους διαδίκους της οικείας δίκης (πιλοτικής ή κατόπιν προδικαστικού ερωτήματος) [...]». Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού εισήχθη ο θεσμός της πρότυπης ή «πιλοτικής» δίκης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας σε θέματα που, ως εκ της φύσης τους, έχουν γενικότερο ενδιαφέρον και, συνεπώς, αναμένεται να προκαλέσουν σημαντικό αριθμό διαφορών με τον κίνδυνο να εκδοθούν αντιφατικές αποφάσεις και να υπάρξει σημαντική καθυστέρηση για τους διαδίκους ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων. Στις περιπτώσεις αυτές δίνεται η δυνατότητα στους διαδίκους (καθώς και στα διοικητικά δικαστήρια, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου 1 του ν. 3900/2010) να απευθύνονται απευθείας στο Συμβούλιο της Επικρατείας ώστε αυτό να επιλύει τα σχετικά ζητήματα, διασφαλίζοντας την ενότητα της νομολογίας και την ασφάλεια δικαίου (βλ. εισηγητική έκθεση του ν. 3900/2010 και ΣτΕ ΟΛ. 1527 - 1529/2023, 1580 - 1581/2021, 801 - 803/2021, 1443/2020, 759/2018 κ.ά.).

5. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, με την από 15.4.2024 με αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (ΑΔΑΜ) 24PROC014589788 διακήρυξη του Δήμου Καβάλας (αναθέτουσα αρχή) προκηρύχθηκε δημόσιος ανοικτός ηλεκτρονικός διαγωνισμός για την επιλογή αναδόχου κατασκευής του έργου «Συντηρήσεις σχολικών κτιρίων Δήμου Καβάλας έτους 2024 - 2025», με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα, από οικονομική άποψη, προσφορά μόνο βάσει τιμής (χαμηλότερη τιμή) και

εκτιμώμενη αξία 241.935,48 ευρώ (πλέον Φ.Π.Α. 24%). Στον διαγωνισμό έλαβαν μέρος έξι οικονομικοί φορείς και ενώσεις οικονομικών φορέων, μεταξύ των οποίων η αιτούσα κοινοπραξία «.....» και η παρεμβαίνουσα εταιρία «.....». Με το από 10.5.2024 Πρακτικό Ι η Επιτροπή Διαγωνισμού αποσφράγισε ηλεκτρονικά τους φακέλους των προσφορών, κατέταξε κατά σειρά μειοδοσίας τους υποψηφίους, με πρώτη την αιτούσα (με ποσοστό έκπτωσης 32,86%) και τρίτη την παρεμβαίνουσα (με ποσοστό έκπτωσης 16%) και, ακολούθως, προέβη σε έλεγχο των δικαιολογητικών συμμετοχής και των οικονομικών προσφορών, από τον οποίο διαπίστωσε ότι οι προσφορές όλων των οικονομικών φορέων ήταν αποδεκτές, εισηγήθηκε δε την ανακήρυξη της αιτούσας ως προσωρινής αναδόχου. Το ανωτέρω πρακτικό εγκρίθηκε με την/2024 απόφαση της Δημοτικής Επιτροπής του Δήμου Καβάλας, η οποία ενσωματώθηκε στο πρακτικό της 21ης συνεδρίασης του οργάνου της 10ης Ιουνίου 2024. Στρεφόμενη, μεταξύ άλλων, και κατά της αποδοχής της προσφοράς της αιτούσας, η παρεμβαίνουσα εταιρία άσκησε την από 25.6.2024 προδικαστική προσφυγή (με ΓΑΚ Ε.Α.ΔΗ.Σ.Υ./25.6.2024) ενώπιον της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., η οποία έγινε δεκτή με την ήδη προσβαλλόμενη 1183/2024 απόφαση. Προέβαλε, ειδικότερα, ότι η προσφορά της αιτούσας έπρεπε να απορριφθεί, διότι στα Ευρωπαϊκά Ενιαία Έγγραφα Σύμβασης (ΕΕΕΣ) που υπέβαλαν ως δικαιολογητικά συμμετοχής στον ένδικο διαγωνισμό, και οι δύο οικονομικοί φορείς που μετέχουν στην κοινοπραξία απάντησαν θετικά στο βασικό ερώτημα αν είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων, υπολαμβάνοντας εσφαλμένα ότι μόνη η εγγραφή στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.) ισοδυναμεί με εγγραφή σε τέτοιο κατάλογο, η εσφαλμένη δε απάντηση αυτή είχε ως συνέπεια να μην απαντήσουν, ως όφειλαν, στο ερώτημα περί του αν θα είναι σε θέση να προσκομίσουν βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων, το οποίο ενεργοποιείται προς συμπλήρωση σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο ανωτέρω βασικό ερώτημα. Η Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. έκανε δεκτό τον ανωτέρω λόγο της προδικαστικής προσφυγής με της ακόλουθες σκέψεις: Οι οικονομικοί φορείς απαιτείται να υποβάλουν με τα δικαιολογητικά συμμετοχής τους στην διαγωνιστική διαδικασία το προβλεπόμενο ΕΕΕΣ, συμπληρωμένο σύμφωνα με το πρότυπο που αναρτήθηκε στον διαδικτυακό τόπο του διαγωνισμού στο Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. και αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της διακήρυξης. Με το μέρος ΙΙ.Α του ΕΕΕΣ αυτού ζητείται από τους οικονομικούς φορείς να απαντήσουν, θετικά ή αρνητικά, στο ερώτημα αν είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων (ή αν διαθέτουν ισοδύναμο πιστοποιητικό). Περαιτέρω, στο ίδιο μέρος του ΕΕΕΣ τίθεται και το ερώτημα αν οι οικονομικοί φορείς θα είναι σε θέση να προσκομίσουν βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων (ή να παράσχουν πληροφορίες που θα δίνουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή να τη λάβει απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων). ερωτάται, δηλαδή, αν οι οικονομικοί φορείς θα είναι σε θέση να προσκομίσουν σχετική βεβαίωση όταν τους ζητηθεί από την αναθέτουσα αρχή, ενόψει των τριών χρονικών σημείων κατά τα οποία κρίνονται, σύμφωνα με το οικείο άρθρο της διακήρυξης, οι όροι και οι προϋποθέσεις συμμετοχής στον διαγωνισμό, αλλά και της προβλεπόμενης στο άρθρο 79 παρ. 5 του ν. 4412/2016 δυνατότητας της αναθέτουσας αρχής να ζητεί την υποβολή όλων ή ορισμένων δικαιολογητικών σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο της διαδικασίας, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της. Το δεύτερο αυτό ερώτημα, στο οποίο καλούνται να απαντήσουν οι οικονομικοί φορείς, θετικά ή αρνητικά, δεν ενεργοποιείται όταν έχει δοθεί θετική απάντηση στο ερώτημα περί εγγραφής ή μη σε επίσημο κατάλογο, όπως συνέβη εν προκειμένω, ενώ αντιθέτως ενεργοποιείται στην περίπτωση που έχει δοθεί αρνητική απάντηση στο προηγούμενο αυτό ερώτημα. Ως εκ τούτου, έκρινε η Αρχή, κατά το συγκεκριμένο ΕΕΕΣ, το ερώτημα αυτό πρέπει να

απαντηθεί από τους οικονομικούς φορείς, οι οποίοι δεν είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημο κατάλογο ούτε διαθέτουν ισοδύναμο πιστοποιητικό. Με το αναρτημένο υπόδειγμα του ΕΕΕΣ ζητείται, δηλαδή, κατά τρόπο δεσμευτικό, η συμπλήρωση του επίμαχου πεδίου του δεύτερου αυτού ερωτήματος όχι από τους εγγεγραμμένους σε επίσημο κατάλογο οικονομικούς φορείς, αφού με τη σχετική θετική απάντηση το εν λόγω πεδίο δεν ενεργοποιείται, αλλά, αντιθέτως, από τους οικονομικούς φορείς που δεν είναι εγγεγραμμένοι σε τέτοιο κατάλογο. Σε συνέχεια των ανωτέρω ερμηνευτικών παραδοχών, η Αρχή έκρινε ότι, εφόσον αμφότερα τα μέλη της αιτούσας κοινοπραξίας δεν ήταν εγγεγραμμένα κατά τον κρίσιμο χρόνο σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων, η παράλειψή τους να συμπληρώσουν το επίμαχο πεδίο ερωτήματος καθιστά ελλιπή και μη σύμφωνα με τις απαιτήσεις της διακήρυξης τα υποβληθέντα ΕΕΕΣ και, συνακόλουθα, απορριπτέα την προσφορά της αιτούσας, η οποία δεν είναι κατά το μέρος αυτό δεκτική διευκρίνισης ή συμπλήρωσης. Έκρινε, περαιτέρω, ότι «η ελλείπουσα απάντηση επί του συγκεκριμένου ερωτήματος στο ειδικό προς συμπλήρωση πεδίο του Μέρους II.A του ΕΕΕΣ δεν μπορεί, ενόψει και της αρχής της τυπικότητας που διέπει του δημόσιους διαγωνισμούς, να αναπληρωθεί από τις απαντήσεις που τα μέλη της αιτούσας έδωσαν σε άλλα ερωτήματα και μάλιστα διαφορετικού μέρους του Ε.Ε.Ε.Σ., όπως το Μέρος III.B, όπου τα τιθέμενα ερωτήματα αφορούν τις υφιστάμενες κατά τον χρόνο σύνταξης και υποβολής του τυχόν ανεκπλήρωτες φορολογικές ή κοινωνικοασφαλιστικές υποχρεώσεις και όχι το κρίσιμο ζήτημα αν θα είναι σε θέση ο οικονομικός φορέας να προσκομίσει, καθ' όλη της διάρκεια της διαδικασίας ή και κατά την υπογραφή της σύμβασης, σχετικές βεβαιώσεις».

6. Επειδή, με την αναφερθείσα 17/2024 πράξη της Επιτροπής του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3900/2010, η οποία δημοσιεύθηκε προσηκόντως στις εφημερίδες ΤΑ ΝΕΑ και ΕΣΤΙΑ (στις 22.10.2024 και 23.10.2024 αντιστοίχως) και αναρτήθηκε στους ιστοτόπους του Δικαστηρίου (στις 21.10.2024) και της Γενικής Επιτροπείας (την 1.11.2024), έγινε δεκτή η από 13.9.2024 αίτηση της αιτούσας κοινοπραξίας και διατάχθηκε η εισαγωγή της κρινόμενης αίτησης στο Συμβούλιο της Επικρατείας προς επίλυση των ακόλουθων νομικών ζητημάτων γενικού ενδιαφέροντος που έχουν συνέπειες σε ευρύτερο κύκλο προσώπων: α) εάν είναι σύμφωνο με το Παράρτημα του Εκτελεστικού Κανονισμού 2016/7/ΕΕ, καθώς και με τις διατάξεις του άρθρου 64 παρ. 5 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και του άρθρου 83 παρ. 6 του ν. 4412/2016, το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) που παράγεται από την ηλεκτρονική πλατφόρμα Προμηθεύς ESPD-int όσον αφορά στον τρόπο εμφάνισης του υποερωτήματος ε' του Μέρους II.A σχετικά με την εγγραφή σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων, β) εάν το ως άνω υποερώτημα ε' πρέπει να συμπληρώνεται από τους μη εγγεγραμμένους σε επίσημο κατάλογο οικονομικούς φορείς, γ) σε καταφατική περίπτωση, εάν είναι νόμιμος ο αποκλεισμός οικονομικού φορέα που δεν είναι εγγεγραμμένος σε επίσημο κατάλογο, αλλά απαντάει εσφαλμένως καταφατικά στο αρχικό ερώτημα του Μέρους II.A του ΕΕΕΣ, με αποτέλεσμα να μην εμφανίζεται και άρα να μην δίνεται απάντηση στο υποερώτημα ε' σχετικά με τη δυνατότητα προσκόμισης αποδεικτικών φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας, σε περίπτωση που στο Μέρος III.B του ΕΕΕΣ έχει απαντήσει ότι έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην καταβολή φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και στο Μέρος VI έχει δηλώσει ότι είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που αναφέρονται στο ΕΕΕΣ.

7. Επειδή, όπως ήδη αναφέρθηκε, η εταιρία «.....», η προδικαστική προσφυγή της οποίας

έγινε δεκτή με την προσβαλλόμενη απόφαση της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., έχει ασκήσει, στο πλαίσιο της ανοιγείσης δίκης ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Κομοτηνής, την από 17.9.2024 παρέμβαση. Η εταιρία αυτή νομίμως παρέστη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας για την υποστήριξη της ως άνω παρέμβασής της.

8. Επειδή, το ανωτέρω άρθρο 1 του ν. 3900/2010, ως ίσχυε μετά την τροποποίησή του με τα άρθρα 40 παρ.1 του ν. 4055/2012 (Α' 51) και 15 παρ. 4 του ν. 4446/2016 (Α' 240), όριζε ότι στη δίκη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας μπορεί να παρέμβει κάθε διάδικος σε εκκρεμή δίκη, στην οποία τίθεται το ίδιο γενικότερου ενδιαφέροντος νομικό ζήτημα και να προβάλει τους ισχυρισμούς του σχετικά με το ζήτημα αυτό. Μετά την αντικατάστασή του, κατά τα ανωτέρω, από το άρθρο 26 του ν. 5119/2024, το εν λόγω άρθρο 1 του ν. 3900/2010 δεν προβλέπει πλέον τέτοιο δικαίωμα, παρέχει, όμως, τη δυνατότητα στους διαδίκους των σχετικών εκκρεμών δικών να αναπτύσσουν τους ισχυρισμούς τους επί των ζητημάτων που έχουν αχθεί προς κρίση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας με υπόμνημα, το οποίο κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου ενώπιον του οποίου είναι διάδικοι και διαβιβάζεται στο Δικαστήριο υπηρεσιακά. Κατ' επίκληση του άρθρου 1 του ν. 3900/2010, υπό την ανωτέρω προϋσχύσασα μορφή του, έχουν ασκήσει αυτοτελείς παρεμβάσεις, υπό την ιδιότητα των διαδίκων σε εκκρεμείς δίκες ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων (Διοικητικό Εφετείο Αθηνών, Διοικητικό Εφετείο Θεσσαλονίκης και Διοικητικό Εφετείο Τριπόλεως, αντίστοιχα) στις οποίες ανακύπτουν τα ίδια νομικά ζητήματα με αυτά που τίθενται στην παρούσα δίκη, οι εταιρίες: α) «.....» («.....»), β) «MUEVO EVOLUTION ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» («MUEVO») και γ) «.....» («.....»). Προς θεμελίωση του παραδεκτού των παρεμβάσεών τους, οι εταιρίες «.....» και «MUEVO» ισχυρίζονται ότι η κατάργηση, με τον ν. 5119/2024, του δικαιώματος να ασκήσουν παρέμβαση ενώπιον του Δικαστηρίου τους αποστερεί, κατά παράβαση των άρθρων 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 και 13 της ΕΣΔΑ, το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, καθόσον στερούνται της δυνατότητας να προβάλουν ως ισότιμοι διάδικοι, με δικαίωμα παράστασης στο ακροατήριο και υπό προϋποθέσεις ουσιαστικής αντιμωλίας, τους ισχυρισμούς τους και να επηρεάσουν κατά τρόπο ουσιαστικό την έκβαση της πρότυπης δίκης. Εξάλλου, η εταιρία «.....» ισχυρίζεται ότι η επίμαχη διάταξη του άρθρου 26 του ν. 5119/2024 δεν εφαρμόζεται, ως εκ του χρόνου άσκησης της κρινόμενης αίτησης αναστολής και ακύρωσης (1.9.2024), στην παρούσα δίκη.

9. Επειδή, η κατάργηση, με τον ν. 5119/2024, του δικαιώματος να παρέμβουν ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας οι διάδικοι σε εκκρεμείς δίκες στις οποίες τίθεται το ίδιο νομικό ζήτημα υπαγορεύθηκε, όπως εκτίθεται και στην αιτιολογική έκθεση του νόμου, από την ανάγκη επιτάχυνσης της σχετικής διαδικασίας, ενόψει του συχνού φαινομένου άσκησης, στο πλαίσιο της ίδιας δίκης, ιδιαίτερος μεγάλου αριθμού παρεμβάσεων (ενίοτε άνω των 10.000), με συνέπεια την καθυστέρηση στην επίλυση του γενικότερου ενδιαφέροντος νομικού ζητήματος και την εν γένει επιβράδυνση και δυσχέρεια διεκπεραίωσης των εργασιών του Δικαστηρίου. Η νέα αυτή ρύθμιση, η οποία αποβλέπει στη διαφύλαξη των σκοπών για τους οποίους εισήχθη ο θεσμός της πρότυπης δίκης και οι οποίοι περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, και την ταχύτητα στην απονομή της δικαιοσύνης (βλ. ανωτέρω σκ. 4), δεν αποστερεί από τους μετέχοντες σε άλλη δίκη, στην οποία ανακύπτει το αυτό νομικό ζήτημα, το δικαίωμα παροχής αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας από τον φυσικό δικαστή της υπόθεσής τους, που είναι το αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο και εν προκειμένω το διοικητικό εφετείο. Η παρέμβαση στην πρότυπη δίκη είχε, άλλωστε, καθιερωθεί όχι σε υλοποίηση των επιταγών που

απορρέουν από τα άρθρα 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ, αλλά λόγω της σημασίας της επίλυσης του ζητήματος γενικότερου ενδιαφέροντος για τη διασφάλιση της ενότητας της νομολογίας και την ασφάλεια δικαίου, προκειμένου να παρασχεθεί η δυνατότητα σε τρίτους, που δεν σχετίζονται με την κατ' ουσίαν κρινόμενη υπόθεση, αλλά έχουν εκκρεμή δίκη στην οποία τίθεται το ίδιο ζήτημα, να εκθέσουν επί του ζητήματος αυτού τις απόψεις τους (πρβλ. ΣτΕ Ολ. 148/2024, 2620/2021, 815 - 819/2019 κ.ά.). Ο σκοπός δε αυτός εξυπηρετείται και στο πλαίσιο της ήδη ισχύουσας ρύθμισης του ν. 5119/2024, με την οποία διασφαλίζεται η δυνατότητα των διαδίκων στις σχετικές εκκρεμείς δίκες να αναπτύσσουν τους ισχυρισμούς και τα ερμηνευτικά τους επιχειρήματα δια της υποβολής υπομνήματος προς το Συμβούλιο της Επικρατείας. Εξάλλου, η απόφαση επί της πρότυπης δίκης δεσμεύει, κατά το γράμμα και τους σκοπούς της σχετικής ρύθμισης, μόνο τους διαδίκους της συγκεκριμένης δίκης, τα δε διοικητικά δικαστήρια στα οποία εκκρεμούν οι σχετικές υποθέσεις (υποθέσεις που θέτουν το ίδιο νομικό ζήτημα και των οποίων η εκδίκαση είχε ανασταλεί έως την έκδοση της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας), αν τυχόν άγονται σε κρίση αντίθετη προς την εν λόγω απόφαση, κατόπιν συνεκτίμησης ισχυρισμών και ερμηνευτικών επιχειρημάτων που δεν είχαν τεθεί υπόψη του Συμβουλίου της Επικρατείας, δεν εμποδίζονται να θέσουν εκ νέου ενώπιον του Δικαστηρίου το ίδιο γενικότερο ενδιαφέροντος ζήτημα, υποβάλλοντας προδικαστικό ερώτημα κατά το άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 3900/2010, όπως έχει αντικατασταθεί και ισχύει. Ενόψει όλων των ανωτέρω, δεν συντρέχει περίπτωση παραβίασης, με την επίμαχη ρύθμιση του άρθρου 26 του ν. 5119/2024, των άρθρων 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 και 13 της ΕΣΔΑ, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα από τις εταιρίες «.....» και «MUEVO» πρέπει να απορριφθούν. Η ρύθμιση δε αυτή, όπως προκύπτει και από τα ήδη εκτεθέντα ανωτέρω (βλ. σκ. 4), καταλαμβάνει και την παρούσα δίκη, διότι ότι η ισχύς του ν. 5119/2024 άρχισε, σύμφωνα με το άρθρο 36 παρ. 1 αυτού, από την αναφερθείσα ημερομηνία δημοσίευσής του (5.7.2024), ήτοι πριν από την άσκηση της κρινόμενης αίτησης αναστολής και ακύρωσης (1.9.2024), με μοναδική εξαίρεση τις διατάξεις του Μέρους Β' (άρθρα 3 έως 23) του νόμου αυτού που τροποποιούν το π.δ. 18/1989 περί Συμβουλίου της Επικρατείας και οι οποίες ισχύουν, κατά την παρ. 2 του ως άνω άρθρου 36, από τις 16.9.2024 και εφαρμόζονται, σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη του άρθρου 23 παρ. 1, στα ένδικα βοηθήματα και μέσα τα οποία ασκούνται από την ημερομηνία αυτή και εφεξής. Επομένως, ο περί του αντιθέτου προβαλλόμενος ισχυρισμός της εταιρίας «.....» είναι, ομοίως, απορριπτέος ως αβάσιμος. Κατόπιν αυτών, οι παρεμβάσεις των ανωτέρω εταιριών πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτες, η δε παράστασή τους στο ακροατήριο δεν λαμβάνεται υπόψη. Λαμβάνονται, ωστόσο, υπόψη οι απόψεις των εταιριών «MUEVO» και «.....» επί των τιθέμενων στην παρούσα δίκη νομικών ζητημάτων γενικότερου ενδιαφέροντος, όπως αυτές διατυπώνονται στα υπομνήματα που κατατέθηκαν στις γραμματείες των οικείων διοικητικών δικαστηρίων (Διοικητικό Εφετείο Θεσσαλονίκης και Διοικητικό Εφετείο Τριπόλεως, αντίστοιχα), σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 3 του ν. 3900/2010, όπως κατά τα ανωτέρω ισχύει, και έχουν διαβιβασθεί στο Δικαστήριο υπηρεσιακώς.

10. Επειδή, καίτοι η εκτιμώμενη αξία της υπό ανάθεση σύμβασης (241.935,48 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.) υπολείπεται του ορίου που καθορίζεται από την οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 (L 94) για τις δημόσιες συμβάσεις έργου (5.186.000 ευρώ, κατά το άρθρο 4 περίπτ. α' αυτής), ο ένδικος διαγωνισμός εμπίπτει, ως εκ του αντικειμένου του και της ιδιότητας του Δήμου Καβάλας ως αναθέτουσας αρχής, στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Βιβλίου Ι του

ν. 4412/2016, δυνάμει των οριζομένων στο άρθρο 3 παρ. 1 του νόμου αυτού.

11. Επειδή, ο ν. 4412/2016, ο οποίος εκδόθηκε για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσία προς τις διατάξεις της ως άνω οδηγίας 2014/24/ΕΕ, ορίζει στην παρ. 4 του άρθρου 26 (άρθρο 26 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ) ότι απαράδεκτες προσφορές θεωρούνται, μεταξύ άλλων, «όσες υποβάλλονται από προσφέροντες οι οποίοι δεν διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα» και στο άρθρο 71 «Γενικές αρχές» (άρθρο 56 παρ. 1 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ) ότι «Οι συμβάσεις ανατίθενται [...] εφόσον η αναθέτουσα αρχή έχει επαληθεύσει, σύμφωνα με τα άρθρα 79 έως και 81, ότι πληρούνται όλες οι κατωτέρω προϋποθέσεις: α) η προσφορά συνάδει με τις απαιτήσεις, τις προϋποθέσεις και τα κριτήρια που προβλέπονται στην προκήρυξη [...], β) η προσφορά προέρχεται από προσφέροντα ο οποίος δεν αποκλείεται από τη συμμετοχή δυνάμει των άρθρων 73 και 74 και πληροί τα κριτήρια επιλογής [...]». Περαιτέρω, ο ίδιος νόμος ορίζει στο άρθρο 73 «Λόγοι αποκλεισμού» (άρθρο 57 παρ. 1 έως 6 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 22 του ν. 4782/2021, ότι: «1. [...] 2. Αποκλείεται από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας, εάν η αναθέτουσα αρχή: α) γνωρίζει ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και αυτό έχει διαπιστωθεί από δικαστική ή διοικητική απόφαση με τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ, σύμφωνα με τις διατάξεις της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ή την εθνική νομοθεσία ή β) μπορεί να αποδείξει με τα κατάλληλα μέσα ότι ο οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης. 2Α. Αν ο οικονομικός φορέας της παρ. 2 είναι Έλληνας πολίτης ή έχει την εγκατάστασή του στην Ελλάδα, οι υποχρεώσεις του που αφορούν στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης καλύπτουν τόσο την κύρια όσο και την επικουρική ασφάλιση. Οι υποχρεώσεις των περ. α' και β' της παρ. 2 θεωρείται ότι δεν έχουν αθετηθεί εφόσον δεν έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες ή εφόσον αυτές έχουν υπαχθεί σε δεσμευτικό κανονισμό που τηρείται. Στην περίπτωση αυτή, ο οικονομικός φορέας δεν υποχρεούται να απαντήσει καταφατικά στο σχετικό ερώτημα του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ) του άρθρου 79 ή άλλου αντίστοιχου εντύπου ή δήλωσης, με το οποίο ερωτάται εάν ο οικονομικός φορέας έχει ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης ή, κατά περίπτωση, εάν έχει αθετήσει τις παραπάνω υποχρεώσεις του. [...] 6. Σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές αποκλείουν έναν οικονομικό φορέα, όταν αποδεικνύεται ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας βρίσκεται λόγω πράξεων ή παραλείψεων αυτού είτε πριν είτε κατά τη διαδικασία, σε μία από τις περιπτώσεις των παρ. 1 και 2. [...]», στο άρθρο 75 «Κριτήρια επιλογής» (άρθρο 58 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ) ότι: «1. Τα κριτήρια επιλογής μπορεί να αφορούν: α) την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, β) την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, γ) την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. [...]», στο άρθρο 79 «Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης» (άρθρο 59 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ), όπως τελικώς διαμορφώθηκε [με την κατάργηση των παρ. 2 και 4, την προσθήκη παρ. 8 και 9 και την τροποποίηση των λοιπών παραγράφων αυτού] με το άρθρο 27 του ν. 4782/2021, ότι «1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, πλην της απευθείας ανάθεσης [...], οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α' 75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών

που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις [...] για τις οποίες οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλεισθούν, β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής [...] Το ΕΕΕΣ αποτελείται από επίσημη δήλωση του οικονομικού φορέα ότι ο σχετικός λόγος αποκλεισμού δεν ισχύει και/ή ότι πληρούνται το σχετικό κριτήριο επιλογής και παρέχει τις κατάλληλες πληροφορίες, όπως απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή. Το ΕΕΕΣ προσδιορίζει τη δημόσια αρχή ή το τρίτο μέρος που είναι υπεύθυνο για την έκδοση των σχετικών δικαιολογητικών και περιλαμβάνει επίσημη δήλωση ότι ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση, εφόσον του ζητηθεί και χωρίς καθυστέρηση, να προσκομίσει τα εν λόγω δικαιολογητικά. [...] Όταν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να λάβει τα σχετικά δικαιολογητικά απευθείας με πρόσβαση σε βάση δεδομένων [...], το ΕΕΕΣ περιέχει επίσης τις πληροφορίες που απαιτούνται για τον συγκεκριμένο σκοπό, όπως την ηλεκτρονική διεύθυνση της βάσης δεδομένων, δεδομένα αναγνώρισης και, κατά περίπτωση, την απαραίτητη δήλωση συναίνεσης. Οι οικονομικοί φορείς μπορούν να χρησιμοποιήσουν εκ νέου ΕΕΕΣ, το οποίο έχει ήδη χρησιμοποιηθεί σε προηγούμενη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, εφόσον επιβεβαιώνουν ότι οι πληροφορίες του εγγράφου εξακολουθούν να είναι αληθείς. 3. Το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής της 5ης Ιανουαρίου 2016 για την καθιέρωση του τυποποιημένου εντύπου για το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (L 3), και παρέχεται αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή. 5. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες και υποψήφιους, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας. Πριν από την ανάθεση της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή, εξαιρουμένων των συμβάσεων που βασίζονται σε συμφωνίες – πλαίσιο [...] απαιτεί από τον προσφέροντα, στον οποίο έχει αποφασίσει να αναθέσει τη σύμβαση να υποβάλει ενημερωμένα τα σχετικά δικαιολογητικά, σύμφωνα με το παρόν άρθρο, και, κατά περίπτωση, το άρθρο 80, περί αποδεικτικών μέσων. [...] 6. Κατά παρέκκλιση της παρ. 3 [επί το ορθόν παρ. 5], οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλλουν δικαιολογητικά ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία, στο μέτρο που η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει τα πιστοποιητικά ή τις συναφείς πληροφορίες απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της Ένωσης, η οποία διατίθεται δωρεάν [...] Κατά παρέκκλιση της παρ. 3 [επί το ορθόν παρ. 5], οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλουν δικαιολογητικά, όταν η αναθέτουσα αρχή [...] διαθέτει ήδη τα δικαιολογητικά αυτά. [...] 8. Δεν συνιστά ανακριβή δήλωση, ούτε επιφέρει αποκλεισμό αρνητική δήλωση οικονομικού φορέα στο σχετικό ερώτημα του ΕΕΕΣ, εφόσον συντρέχουν οι περιστάσεις της παρ. 2Α του άρθρου 73, περί λόγων αποκλεισμού. [...]», στο άρθρο 79Α «Υπογραφή Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης», όπως τελικώς διαμορφώθηκε με το άρθρο 28 του ν. 4782/2021 ότι: «1. [...] 4. Το ΕΕΕΣ φέρει υπογραφή με ημερομηνία εντός του χρονικού διαστήματος κατά το οποίο μπορούν να υποβάλλονται προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής. Αν στο διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της ημερομηνίας υπογραφής του ΕΕΕΣ και της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής έχουν επέλθει μεταβολές στα δηλωθέντα στοιχεία, εκ μέρους του, στο ΕΕΕΣ, ο οικονομικός φορέας αποσύρει την προσφορά του [...] Στη συνέχεια μπορεί να την υποβάλει εκ νέου με επίκαιρο ΕΕΕΣ» και στο άρθρο 80 «Αποδεικτικά μέσα» (άρθρο 60 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ), όπως τελικώς διαμορφώθηκε με το άρθρο 29 του ν. 4782/2021, ότι: «1. [...] 2. Οι αναθέτουσες αρχές δέχονται ως επαρκή απόδειξη του ότι ο οικονομικός φορέας δεν εμπίπτει σε καμία από

τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 73: α) [...] β) για τις παρ. 2 και 4 περ. β' του άρθρου 73, πιστοποιητικό που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους ή της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο οικονομικός φορέας. [...]», ενώ σύμφωνα με το άρθρο 93 «Περιεχόμενα φακέλου "Δικαιολογητικά Συμμετοχής"», «Ο ξεχωριστός [...] φάκελος, με την ένδειξη "Δικαιολογητικά Συμμετοχής", περιέχει το Ενιαίο Ευρωπαϊκό Έγγραφο Σύμβασης του άρθρου 79 και την εγγύηση συμμετοχής [...], καθώς και πρόσθετα έγγραφα, όπως καθορίζει η οικεία διακήρυξη. [...] Οι ενώσεις οικονομικών φορέων που υποβάλλουν κοινή προσφορά, υποβάλλουν τα έγγραφα του προηγούμενου εδαφίου για κάθε οικονομικό φορέα που συμμετέχει στην ένωση πλην της εγγύησης συμμετοχής». Εξάλλου, στο άρθρο 83 του ίδιου ως άνω νόμου (άρθρο 64 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ), με τον τίτλο «Επίσημοι κατάλογοι εγκεκριμένων οικονομικών φορέων και πιστοποίηση από οργανισμούς δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου», ορίζονται τα εξής: «1. Η λειτουργία όλων των επίσημων καταλόγων εγκεκριμένων εργοληπτών, προμηθευτών ή παρόχων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των μελετητών, που προβλέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες εθνικές διατάξεις ή/και η πιστοποίηση από οργανισμούς πιστοποίησης που συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα πιστοποίησης, κατά την έννοια του Παραρτήματος VII του Προσαρτήματος Α', διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου. [...] 2. Οι προϋποθέσεις εγγραφής στους επίσημους καταλόγους εγκεκριμένων εργοληπτών, προμηθευτών ή παρόχων υπηρεσιών, καθώς και οι προϋποθέσεις που αφορούν την έκδοση πιστοποιητικών από οργανισμούς πιστοποίησης που συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα πιστοποίησης, κατά την έννοια του Παραρτήματος VII του Προσαρτήματος Α', προσαρμόζονται στις διατάξεις των άρθρων 73 έως 83. [...] 3. Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημους καταλόγους ή διαθέτουν πιστοποιητικό μπορούν, για την εκάστοτε σύμβαση, να προσκομίζουν στις αναθέτουσες αρχές πιστοποιητικό εγγραφής εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή ή το πιστοποιητικό που εκδίδεται από τον αρμόδιο οργανισμό πιστοποίησης. Στα πιστοποιητικά αυτά αναφέρονται τα δικαιολογητικά βάσει των οποίων έγινε η εγγραφή των εν λόγω οικονομικών φορέων στον επίσημο κατάλογο ή η πιστοποίηση και η κατάταξη στον εν λόγω κατάλογο. 4. Η πιστοποιούμενη εγγραφή στους επίσημους καταλόγους από τους αρμόδιους οργανισμούς ή το πιστοποιητικό, που εκδίδεται από τον οργανισμό πιστοποίησης, συνιστά τεκμήριο καταλληλότητας όσον αφορά τις απαιτήσεις ποιοτικής επιλογής, τις οποίες καλύπτει ο επίσημος κατάλογος ή το πιστοποιητικό. 5. [όπως η παρ. αυτή τροποποιήθηκε με το άρθρο 119 παρ. 5 του ν. 4472/2017 (Α' 74)] Η εγγραφή και κατάταξη στα Μ.Ε.Ε.Π., Μητρώο Μελετητών και Μητρώο Γραφείων Μελετών, και η κατοχή αντίστοιχου πτυχίου αποτελεί τεκμήριο τεχνικής καταλληλότητας γενικής εμπειρίας. 6. Οι πληροφορίες που μπορούν να συναχθούν από την εγγραφή σε επίσημους καταλόγους ή από την πιστοποίηση δεν τίθενται υπό αμφισβήτηση χωρίς αιτιολόγηση. Όσον αφορά την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και των φόρων και τελών, μπορεί να ζητείται πρόσθετο πιστοποιητικό από κάθε εγγεγραμμένο οικονομικό φορέα, όποτε πρόκειται να ανατεθεί μια σύμβαση. Οι αναθέτουσες αρχές εφαρμόζουν την παράγραφο 3 και το πρώτο και δεύτερο εδάφιο της παρούσας παραγράφου μόνο προς όφελος των οικονομικών φορέων που είναι εγκατεστημένοι στο κράτος – μέλος το οποίο έχει καταρτίσει τον επίσημο κατάλογο. 7. Οι απαιτήσεις προσκόμισης αποδείξεων για τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, που καλύπτονται από τον επίσημο κατάλογο ή το πιστοποιητικό, είναι σύμφωνες με το άρθρο 80 [...] 8. Η εν λόγω εγγραφή ή πιστοποίηση δεν επιβάλλεται στους οικονομικούς φορείς άλλων κρατών μελών προκειμένου να συμμετάσχουν σε δημόσια σύμβαση. Οι αναθέτουσες αρχές αναγνωρίζουν τα ισοδύναμα πιστοποιητικά που εκδίδονται από οργανισμούς εγκατεστημένους σε άλλα

κράτη - μέλη. Αποδέχονται, επίσης, και άλλα ισοδύναμα αποδεικτικά μέσα. 9. [...] 10. Με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται μετά από πρόταση των κατά περίπτωση αρμοδίων Υπουργών [...] ρυθμίζονται θέματα για την κατάρτιση και λειτουργία επίσημων καταλόγων εγκεκριμένων οικονομικών φορέων, ιδίως δε η αρμόδια υπηρεσία τήρησής τους, οι ειδικότερες προϋποθέσεις, τα κριτήρια και οι διατυπώσεις εγγραφής και κατάταξης των οικονομικών φορέων σε αυτούς, συμπεριλαμβανομένων των αναγκαίων δικαιολογητικών, η διαδικασία τήρησης και ενημέρωσής τους και οι περιπτώσεις διαγραφής από αυτούς [...], καθώς και κάθε άλλο συναφές θέμα».

Επιπροσθέτως, το άρθρο 91 «Λόγοι απόρριψης προσφορών» του ανωτέρω ν. 4412/2016 ορίζει ότι: «1. Η αναθέτουσα αρχή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτει, σε κάθε περίπτωση, προσφορά: α) [...] β) Η οποία περιέχει ατέλειες, ελλείψεις, ασάφειες ή σφάλματα, εφόσον αυτά δεν επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση ή, εφόσον επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση, δεν έχουν αποκατασταθεί κατά την αποσαφήνιση και τη συμπλήρωσή της, σύμφωνα με το άρθρο 102», στο δε άρθρο 103 «Πρόσκληση για υποβολή δικαιολογητικών», όπως διαμορφώθηκε τελικώς με το άρθρο 43 του ν. 4782/2021, ορίζονται τα εξής: «Πέραν των οριζόμενων στις παρ. 3 και 4 του άρθρου 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, και στο άρθρο 93, περί περιεχομένου φακέλου “Δικαιολογητικά συμμετοχής”, ισχύουν και τα ακόλουθα: 1. Μετά την αξιολόγηση των προσφορών, η αναθέτουσα αρχή ειδοποιεί εγγράφως τον προσφέροντα, στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση (“προσωρινό ανάδοχο”), να υποβάλει εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής έγγραφης ειδοποίησης σε αυτόν, τα αποδεικτικά έγγραφα νομιμοποίησης και τα πρωτότυπα ή αντίγραφα [...] όλων των δικαιολογητικών του άρθρου 80, όπως καθορίζονται ειδικότερα στα έγγραφα της σύμβασης, ως αποδεικτικά στοιχεία για τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού [των άρθρων 73 και 74], καθώς και για την πλήρωση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής των άρθρων 75 έως 78. Τα δικαιολογητικά υποβάλλονται στην αναθέτουσα αρχή μέσω του ΕΣΗΔΗΣ. 2. [...] 3. Αν, κατά τον έλεγχο των παραπάνω δικαιολογητικών, διαπιστωθεί ότι τα στοιχεία που δηλώθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 79 είναι εκ προθέσεως απατηλά, ή ότι έχουν υποβληθεί πλαστά αποδεικτικά στοιχεία, απορρίπτεται η προσφορά του προσωρινού αναδόχου [...] 4. Αν ο προσωρινός ανάδοχος δεν υποβάλει στο προκαθορισμένο χρονικό διάστημα τα απαιτούμενα πρωτότυπα ή αντίγραφα των παραπάνω δικαιολογητικών, απορρίπτεται η προσφορά του [...] 5. Αν από τα παραπάνω δικαιολογητικά που προσκομίσθηκαν νομίμως και εμπροθέσμως δεν αποδεικνύεται η μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού των άρθρων 73 και 74 ή η πλήρωση μιας ή περισσότερων από τις απαιτήσεις των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής, σύμφωνα με την παρ. 1 και τα άρθρα 75 [...], 76 [...], και 77 [...], απορρίπτεται η προσφορά του προσωρινού αναδόχου [...] 6. Η διαδικασία ελέγχου των παραπάνω δικαιολογητικών ολοκληρώνεται με τη σύνταξη πρακτικού από το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο [...] Τα αποτελέσματα του ελέγχου των παραπάνω δικαιολογητικών επικυρώνονται με την απόφαση κατακύρωσης του άρθρου 105. 7. [...]». Εξάλλου, το άρθρο 104 «Χρόνος συνδρομής όρων συμμετοχής – Οψιγενείς μεταβολές», όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 44 του ν. 4782/2021, ορίζει ότι: «1. Το δικαίωμα συμμετοχής, καθώς και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής, όπως ορίστηκαν στα έγγραφα της σύμβασης, κρίνονται: α) κατά την υποβολή της αίτησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος ή της προσφοράς, με την υποβολή του ΕΕΕΣ, β) κατά την υποβολή των δικαιολογητικών του άρθρου 80 και γ) κατά την εξέταση της υπεύθυνης δήλωσης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περ. γ' της παρ. 3 του άρθρου 105 [...]», ενώ, τέλος, στο άρθρο 105 «Κατακύρωση – σύναψη σύμβασης», όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 45 του ν. 4782/2021, ορίζονται τα εξής: «1. [...] 2. Η αναθέτουσα αρχή κοινοποιεί την

απόφαση κατακύρωσης [...] σε όλους τους οικονομικούς φορείς που έλαβαν μέρος στη διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, εκτός από τους οριστικώς αποκλεισθέντες [...] 3. Η απόφαση κατακύρωσης καθίσταται οριστική, εφόσον συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) η απόφαση κατακύρωσης έχει κοινοποιηθεί, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 2, β) [...] παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης προδικαστικής προσφυγής ή σε περίπτωση άσκησης, παρέλθει άπρακτη η προθεσμία άσκησης αίτησης αναστολής κατά της απόφασης της ΑΕΠΠ [ήδη ΕΑΔΗΣΥ] και σε περίπτωση άσκησης αίτησης αναστολής κατά της απόφασης της ΑΕΠΠ, εκδοθεί απόφαση επί της αίτησης [...], γ) έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς ο προσυμβατικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο [...], εφόσον απαιτείται, και δ) ο προσωρινός ανάδοχος έχει υποβάλει έπειτα από σχετική πρόσκληση, υπεύθυνη δήλωση [...], στην οποία δηλώνεται ότι δεν έχουν επέλθει στο πρόσωπό του οφισγενείς μεταβολές κατά την έννοια του άρθρου 104 και μόνο στην περίπτωση του προσυμβατικού ελέγχου ή της άσκησης προδικαστικής προσφυγής κατά της απόφασης κατακύρωσης. 4. [...]». Αντίστοιχες διατάξεις με τις προπαρατεθείσες διαλαμβάνει και η διακήρυξη που διέπει τον ένδικο διαγωνισμό [βλ., ιδίως, τα άρθρα 22 (κριτήρια ποιοτικής επιλογής), 22.Α (λόγοι αποκλεισμού), 23.1 (προκαταρκτική απόδειξη κατά την υποβολή των προσφορών), 23.2 (αποδεικτικά μέσα), 23.3 (δικαιολογητικά μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού), 23.9 (επίσημοι κατάλογοι οικονομικών φορέων), 24 (περιεχόμενο φακέλου προσφοράς), 4.2 (πρόσκληση υποβολής δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου – κατακύρωση - πρόσκληση για υπογραφή σύμβασης)]. Όσον αφορά, ειδικότερα, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την απόδειξη της μη συνδρομής του προβλεπόμενου στην παρ. 22.Α.2 λόγου αποκλεισμού σχετικά με την αθέτηση από τον οικονομικό φορέα των υποχρεώσεων του για την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, το άρθρο 23.3 της διακήρυξης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προπαρατεθείσα διάταξη του άρθρου 80 παρ. 1 περίπτ. β', προβλέπει τα εξής: «Για την απόδειξη της μη συνδρομής των λόγων αποκλεισμού του άρθρου 22Α, ο προσωρινός ανάδοχος υποβάλλει αντίστοιχα τα παρακάτω δικαιολογητικά: (α) [...] (β) για την παράγραφο Α.2 του άρθρου 22: πιστοποιητικό που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους – μέλους ή χώρας περί του ότι έχουν εκπληρωθεί οι υποχρεώσεις του οικονομικού φορέα, όσον αφορά στην καταβολή φόρων (φορολογική ενημερότητα) και στην καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης (ασφαλιστική ενημερότητα), σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία του κράτους εγκατάστασης ή την ελληνική νομοθεσία αντίστοιχα [...]. Για τους προσφέροντες που είναι εγκατεστημένοι ή εκτελούν έργα στην Ελλάδα τα σχετικά δικαιολογητικά που υποβάλλονται είναι: β1) πιστοποιητικό φορολογικής ενημερότητας, που εκδίδεται από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), για τον οικονομικό φορέα και για τις κοινοπραξίες στις οποίες συμμετέχει για τα δημόσια έργα που είναι σε εξέλιξη [...] β2) πιστοποιητικό ασφαλιστικής ενημερότητας που εκδίδεται από τον e-ΕΦΚΑ. [...] β3) υπεύθυνη δήλωση του προσφέροντος ότι δεν έχει εκδοθεί δικαστική ή διοικητική απόφαση με τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ για την αθέτηση των υποχρεώσεων του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης. (γ) [...], το δε άρθρο 23.9, ενόψει των οριζομένων στο άρθρο 83 του ν. 4412/2016, προβλέπει σε σχέση με τους εγγεγραμμένους σε επίσημο κατάλογο οικονομικούς φορείς, τα ακόλουθα: «(α) Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημους καταλόγους ή διαθέτουν πιστοποίηση από οργανισμούς πιστοποίησης που συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα πιστοποίησης [...] μπορούν να υποβάλλουν [...] πιστοποιητικό εγγραφής εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή ή το πιστοποιητικό που εκδίδεται από τον αρμόδιο οργανισμό πιστοποίησης. [...] Η πιστοποιούμενη εγγραφή στους επίσημους καταλόγους από τους αρμόδιους οργανισμούς ή το πιστοποιητικό, που

εκδίδεται από τον οργανισμό πιστοποίησης, συνιστά τεκμήριο καταλληλότητας όσον αφορά τις απαιτήσεις ποιοτικής επιλογής, τις οποίες καλύπτει ο επίσημος κατάλογος ή το πιστοποιητικό. Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημους καταλόγους απαλλάσσονται από την υποχρέωση υποβολής των δικαιολογητικών που αναφέρονται στο πιστοποιητικό εγγραφής τους. (β) Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι στο Μ.Ε.ΕΠ. στις τάξεις 3η έως και 7η [...], υποβάλλοντας "Ενημερότητα Πτυχίου" εν ισχύ απαλλάσσονται από την υποχρέωση υποβολής των δικαιολογητικών: - [...] - φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητα του άρθρου 23.3 (β) της παρούσας - [...] Σε περίπτωση που κάποιο από τα ανωτέρω δικαιολογητικά έχει λήξει, προσκομίζεται το σχετικό δικαιολογητικό εν ισχύ. Εφόσον στην Ενημερότητα Πτυχίου δεν αναφέρεται ρητά ότι τα στελέχη του πτυχίου του προσφέροντα είναι ασφαλιστικώς ενήμερα στον ΕΦΚΑ, ο προσφέρων προσκομίζει επιπλέον της ενημερότητας πτυχίου, ασφαλιστική ενημερότητα για τα στελέχη αυτά. [...]

12. Επειδή, εξάλλου, όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), ρυθμίσεις διαλαμβάνει και ο εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής της 5ης Ιανουαρίου 2016 (L 3/2016 και διορθωτικό για την ελληνική έκδοση L 17/2018), στον οποίο παραπέμπει, κατά τα προεκτεθέντα, το άρθρο 79 παρ. 3 του ν. 4412/2016. Κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο Παράρτημα 1 του κανονισμού: «Το ΕΕΕΣ είναι υπεύθυνη δήλωση από τους οικονομικούς φορείς, ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη[...] πρόκειται για μια τυπική δήλωση του οικονομικού φορέα ότι δεν συντρέχουν ως προς αυτόν οι λόγοι αποκλεισμού και ότι πληροί τα κριτήρια επιλογής [...] Στόχος του είναι να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος που απορρέει από την απαίτηση προσκόμισης σημαντικού αριθμού πιστοποιητικών ή άλλων εγγράφων που σχετίζονται με τους λόγους αποκλεισμού και τα κριτήρια επιλογής. [...] Οι οικονομικοί φορείς μπορούν να χρησιμοποιούν εκ νέου τις πληροφορίες που έχουν παρασχεθεί σε ένα ΕΕΕΣ το οποίο έχει ήδη χρησιμοποιηθεί σε προηγούμενη διαδικασία σύναψης σύμβασης, εφόσον οι πληροφορίες εξακολουθούν να είναι αληθείς και συναφείς. Ο ευκολότερος τρόπος για να γίνει αυτό είναι με την εισαγωγή των πληροφοριών στο νέο ΕΕΕΣ με τη χρήση των κατάλληλων λειτουργιών που παρέχονται για τον σκοπό αυτό στην [...] ηλεκτρονική υπηρεσία ESPD [...] Η υπηρεσία ESPD θα παρέχει στους οικονομικούς φορείς τη δυνατότητα να συμπληρώνουν τα ΕΕΕΣ τους ηλεκτρονικά σε όλες τις περιπτώσεις αξιοποιώντας πλήρως τις προσφερόμενες λειτουργίες (ιδίως την εκ νέου χρήση πληροφοριών). [...] Όπως προαναφέρθηκε, το ΕΕΕΣ συνίσταται σε τυπική δήλωση του οικονομικού φορέα ότι δεν ισχύουν οι σχετικοί λόγοι αποκλεισμού, ότι πληρούνται τα σχετικά κριτήρια επιλογής και ότι θα παρέχει τις σχετικές πληροφορίες, όπως απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα. [...] Το ΕΕΕΣ προσδιορίζει περαιτέρω τη δημόσια αρχή ή το τρίτο μέρος που είναι υπεύθυνο για την έκδοση των δικαιολογητικών και περιλαμβάνει τυπική δήλωση ότι ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση, κατόπιν αιτήσεως και χωρίς καθυστέρηση, να προσκομίσει τα εν λόγω δικαιολογητικά. [...] Σύμφωνα με το άρθρο 64 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ [...], οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημους καταλόγους εγκεκριμένων οικονομικών φορέων ή διαθέτουν σχετική πιστοποίηση από οργανισμούς δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου μπορούν, όσον αφορά τις πληροφορίες που απαιτούνται σύμφωνα με τα μέρη III έως IV [του ΕΕΕΣ], να προσκομίζουν στην αναθέτουσα αρχή [...] το πιστοποιητικό εγγραφής που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή ή το πιστοποιητικό που εκδίδεται από τον αρμόδιο οργανισμό πιστοποίησης. [...]». Σύμφωνα με το ίδιο ως άνω Παράρτημα 1 του κανονισμού, το ΕΕΕΣ περιλαμβάνει τα ακόλουθα μέρη και ενότητες: - Μέρος Ι.

Πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία σύναψης σύμβασης και την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα. - Μέρος II. Πληροφορίες σχετικά με τον οικονομικό φορέα. - Μέρος III. Λόγοι αποκλεισμού: Α: [...] Β: Λόγοι που σχετίζονται με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης (άρθρο 57 παρ. 2 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ). Γ: [...] Δ: [...] - Μέρος IV. Κριτήρια επιλογής: [...] - Μέρος V. Περιορισμός του αριθμού των πληρούντων τα κριτήρια επιλογής υποψηφίων (άρθρο 65 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ). - Μέρος VI. Τελικές δηλώσεις. Περαιτέρω, στο Παράρτημα 2 του ανωτέρω κανονισμού περιέχεται το τυποποιημένο έντυπο του ΕΕΕΣ, το οποίο περιέχει αναλυτικά, υπό τη μορφή ερωτήσεων και πεδίων προς συμπλήρωση, όλες τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχει ο οικονομικός φορέας για τη συμμετοχή του στον διαγωνισμό και χρησιμοποιείται υποχρεωτικά από τις αναθέτουσες αρχές στις διαδικασίες σύναψης σύμβασης δημοσίων συμβάσεων της οδηγίας, καταλλήλως προσαρμοζόμενο στις ειδικές απαιτήσεις κάθε σύμβασης (βλ. ΣτΕ 2325/2023 Ολ., 49/2025 επτ.). Στην ενότητα Α' του Μέρους II («Πληροφορίες σχετικά με τον οικονομικό φορέα») του εν λόγω τυποποιημένου εντύπου τίθενται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα ερωτήματα: «Κατά περίπτωση, ο οικονομικός φορέας είναι εγγεγραμμένος σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων ή διαθέτει ισοδύναμο πιστοποιητικό (π.χ. βάσει εθνικού συστήματος (προ)επιλογής); (...) Ναι (...) Όχι (...) Άνευ αντικειμένου Εάν ναι: Απαντήστε στα υπόλοιπα τμήματα της παρούσας ενότητας, στην ενότητα Β και όπου απαιτείται, στην ενότητα Γ του παρόντος μέρους, συμπληρώστε το μέρος V, κατά περίπτωση, και σε κάθε περίπτωση συμπληρώστε και υπογράψτε το μέρος VI. α) Αναφέρετε την ονομασία του καταλόγου ή του πιστοποιητικού και τον σχετικό αριθμό εγγραφής ή πιστοποίησης, κατά περίπτωση: ... , β) Εάν το πιστοποιητικό εγγραφής ή η πιστοποίηση διατίθεται ηλεκτρονικά, αναφέρετε: (διαδικτυακή διεύθυνση, αρχή ή φορέας, επακριβή στοιχεία αναφοράς των εγγράφων), γ) Αναφέρετε τα δικαιολογητικά στα οποία βασίζεται η εγγραφή ή η πιστοποίηση και, κατά περίπτωση, την κατάταξη στον επίσημο κατάλογο: (...), δ) Η εγγραφή ή η πιστοποίηση καλύπτει όλα τα απαιτούμενα κριτήρια επιλογής; (...) Ναι (...) Όχι Εάν όχι: Επιπροσθέτως συμπληρώστε τις πληροφορίες που λείπουν στο μέρος IV, ενότητες Α, Β, Γ, ή Δ, κατά περίπτωση. Μόνο εφόσον αυτό απαιτείται στη σχετική γνωστοποίηση ή στα έγγραφα της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης: ε) Ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση να προσκομίσει βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων ή να παράσχει πληροφορίες που θα δίνουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα να τη λάβει απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος αυτή διατίθεται δωρεάν; Εάν η σχετική τεκμηρίωση διατίθεται ηλεκτρονικά, αναφέρετε: (διαδικτυακή διεύθυνση, αρχή ή φορέας έκδοσης, επακριβή στοιχεία αναφοράς των εγγράφων)». Περαιτέρω, στην ενότητα Β' («Λόγοι που σχετίζονται με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης») του Μέρους III («Λόγοι αποκλεισμού») του ΕΕΕΣ, τίθενται ερωτήματα ως εξής: «Ο οικονομικός φορέας έχει εκπληρώσει όλες τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, τόσο στη χώρα στην οποία είναι εγκατεστημένος όσο και στο κράτος μέλος της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντα φορέα, εάν είναι άλλο από τη χώρα εγκατάστασης; (...) Ναι (...) Όχι Εάν όχι, αναφέρετε: α) [...] β) [...] γ) [...] δ) [...] Εάν η σχετική τεκμηρίωση όσον αφορά την καταβολή των φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης διατίθεται ηλεκτρονικά, αναφέρετε: (διαδικτυακή διεύθυνση, αρχή ή φορέας έκδοσης, επακριβή στοιχεία αναφοράς των εγγράφων)». Τέλος, το Μέρος VI περιλαμβάνει τις «Τελικές δηλώσεις» του οικονομικού φορέα, οι οποίες έχουν το ακόλουθο περιεχόμενο: «Ο κάτωθι υπογεγραμμένος, δηλώνω επισήμως ότι τα στοιχεία που έχω αναφέρει σύμφωνα με τα μέρη II έως V ανωτέρω είναι ακριβή και

ορθά και ότι έχω πλήρη επίγνωση των συνεπειών σε περίπτωση σοβαρών ψευδών δηλώσεων. Ο κάτωθι υπογεγραμμένος, δηλώνω επισήμως ότι είμαι σε θέση, κατόπιν αιτήματος και χωρίς καθυστέρηση, να προσκομίσω τα πιστοποιητικά και τις λοιπές μορφές αποδεικτικών εγγράφων που αναφέρονται, εκτός εάν: α) Η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας έχει τη δυνατότητα να λάβει τα σχετικά δικαιολογητικά απευθείας με πρόσβαση σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος αυτή διατίθεται δωρεάν [...] ή β) Από τις 18 Οκτωβρίου 2018 το αργότερο [...], η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας έχουν ήδη στην κατοχή τους τα σχετικά έγγραφα. [...]». Εξάλλου, η αναφερόμενη στο Παράρτημα 1 του εκτελεστικού κανονισμού ηλεκτρονική υπηρεσία σύνταξης και διαχείρισης του ΕΕΕΣ, η οποία παρεχόταν έως τις 2.5.2019 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, παρέχεται έκτοτε μέσω των ηλεκτρονικών συστημάτων δημοσίων συμβάσεων των κρατών – μελών, μεταξύ των οποίων και το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) του άρθρου 36 του ν. 4412/2016, το οποίο παρέχει, στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, την ηλεκτρονική υπηρεσία «Prometheus ESPDint» [βλ., σχετικώς, άρθρο 2 παρ. 1 της 64233/8.6.2021 απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Επικρατείας (Β΄ 2453) για τη ρύθμιση των τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.]. Στην Ενότητα Β΄ του Μέρους ΙΙΙ του ηλεκτρονικού ΕΕΕΣ (eΕΕΕΣ) που παρέχεται προς συμπλήρωση μέσω της ανωτέρω υπηρεσίας, τα προαναφερόμενα ερωτήματα τίθενται ως εξής: «Β: [...] Καταβολή φόρων. Ο οικονομικός φορέας έχει ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις όσον αφορά την καταβολή φόρων, τόσο στη χώρα στην οποία είναι εγκατεστημένος όσο και στο κράτος μέλος της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντα φορέα, εάν είναι άλλο από τη χώρα εγκατάστασης; [...] Καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης. Ο οικονομικός φορέας έχει ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις όσον αφορά την καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, τόσο στη χώρα στην οποία είναι εγκατεστημένος όσο και στο κράτος μέλος της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντα φορέα, εάν είναι άλλο από τη χώρα εγκατάστασης; [...]».

13. Επειδή, περαιτέρω, με το άρθρο 377 παρ. 1 περίπτ. 31 του ν. 4412/2016, όπως η περίπτ. αυτή τροποποιήθηκε με το άρθρο 22 περίπτ. 66 του ν. 4441/2016 (Α΄ 227), καταργήθηκε ο ν. 3669/2008 (Α΄ 116), πλην, μεταξύ άλλων, του άρθρου 20 παρ. 5 και των άρθρων 80 έως 110 αυτού περί Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.), τα οποία διατηρήθηκαν σε ισχύ έως την έκδοση του προεδρικού διατάγματος του άρθρου 83 παρ. 10 του ν. 4412/2016 σχετικά με τους επίσημους καταλόγους εγκεκριμένων εργοληπτών, προμηθευτών ή παρόχων υπηρεσιών. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 20 παρ. 5 του ν. 3669/2008, «Για τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς δημοσίων έργων χορηγείται σε κάθε εργοληπτική επιχείρηση εγγεγραμμένη στο Μ.Ε.ΕΠ. “ενημερότητα πτυχίου”, η οποία, σε συνδυασμό με τη βεβαίωση εγγραφής που εκδίδεται από την υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ., συνιστά “επίσημο κατάλογο αναγνωρισμένων εργοληπτών” κατά την έννοια του άρθρου 151 του παρόντος και απαλλάσσει τις εργοληπτικές επιχειρήσεις από την υποχρέωση να καταθέτουν τα επιμέρους δικαιολογητικά στους διαγωνισμούς. Για την έκδοση και χορήγηση της “ενημερότητας πτυχίου” οι εργοληπτικές επιχειρήσεις υποβάλλουν σε τακτά χρονικά διαστήματα, στην υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ., τα δικαιολογητικά συμμετοχής τους σε διαγωνισμούς, όπως αυτά ορίζονται από τις κείμενες διατάξεις. Τα υποβαλλόμενα δικαιολογητικά, η διαδικασία υποβολής τους, ο χρόνος ισχύος της “ενημερότητας πτυχίου” [...] και κάθε σχετικό θέμα, ορίζονται με την υπ’ αριθ. Δ15/οικ/24298/28.7.2005 (ΦΕΚ 1105 Β΄) απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. [...]». Με το άρθρο 1 της εν λόγω

Δ15/οικ/24298/28.7.2005 υπουργικής απόφασης, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο πρώτο της Δ15/οικ/15658/ 4.9.2013 απόφασης του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (Β' 2300), ορίστηκε ότι «σε κάθε εργοληπτική επιχείρηση, η οποία είναι εγγεγραμμένη στις τάξεις 3η έως και 7η του Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.) χορηγείται έγγραφο με τίτλο "Ενημερότητα Πτυχίου" (Ε.Π.), το οποίο προσκομίζεται στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων έργων και υποκαθιστά τα δικαιολογητικά του άρθρου 2 της παρούσας, τα οποία δεν υποβάλλονται κατά τη διαδικασία» (παρ. 1), η δε διάρκεια ισχύος της Ε.Π. προσδιορίστηκε σε ένα έτος (παρ. 3). Με το άρθρο 2 της υπουργικής απόφασης αυτής, όπως αντικαταστάθηκε με το αναφερθέν άρθρο πρώτο της Δ15/οικ/15658/4.9.2013 υ.α., προσδιορίστηκαν τα δικαιολογητικά για την έκδοση της Ε.Π., στα οποία περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, αποδεικτικά των αρμόδιων Δ.Ο.Υ. ότι η εταιρία έχει εκπληρώσει τις φορολογικές της υποχρεώσεις και αποδεικτικά ασφαλιστικής ενημερότητας, εκδιδόμενα από τους αρμόδιους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στην παράγραφο Β «Αποδεικτικά περί της καταλληλότητας των εργοληπτικών επιχειρήσεων» (περίπτ. 6 και 7). Εξάλλου, με τον ν. 4472/2017 (Α' 74) εισήχθησαν νέες ρυθμίσεις σχετικά με τη σύσταση ηλεκτρονικού μητρώου συντελεστών παραγωγής δημοσίων και ιδιωτικών έργων, μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών (ΜΗ.Τ.Ε.), το οποίο περιλαμβάνει α) το Μητρώο Φυσικών Προσώπων Παραγωγής Τεχνικών Έργων (ΜΗ.ΦΥ.Π.Τ.Ε.) και β) το Μητρώο Επιχειρήσεων Παραγωγής Τεχνικών Έργων (ΜΗ.Ε.Τ.Ε.). Ειδικότερα, με το άρθρο 118 ορίστηκαν, εκτός των άλλων, τα εξής: «[...] 10. Στο Μητρώο Επιχειρήσεων Τεχνικών Έργων (ΜΗ.Ε.Τ.Ε.) εγγράφονται οι ατομικές επιχειρήσεις και τα νομικά πρόσωπα, που έχουν έδρα στην Ελλάδα και έχουν ως αντικείμενο, σύμφωνα με το καταστατικό τους, την εκπόνηση ιδιωτικών και δημοσίων μελετών, την παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών συμβούλου δημοσίων και ιδιωτικών έργων και την κατασκευή δημοσίων και ιδιωτικών έργων ή έργων παραχώρησης ως ανάδοχοι, υπεργολάβοι ή τρίτοι συνεργαζόμενοι καθ' οιονδήποτε τρόπο με αυτούς. 11. α. Η εγγραφή στο Μητρώο Επιχειρήσεων Τεχνικών Έργων (ΜΗ.Ε.Τ.Ε.) διενεργείται ύστερα από αίτηση του νομίμου εκπροσώπου, σύμφωνα με τους όρους, τις προϋποθέσεις και κατόπιν κατάθεσης των δικαιολογητικών, που προβλέπονται στο προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 20 και στα ακόλουθα επιμέρους μητρώα ως εξής: Α. Μητρώο Μελετητικών Επιχειρήσεων [...] Β. Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων. Β.1 Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων (ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε.). Β.2 Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Ιδιωτικών Έργων (ΜΗ.Ε.Ε.ΙΔ.Ε.). Γ. Μητρώο Επιχειρήσεων Συμβούλων Διοίκησης - Διαχείρισης Έργων. Δ. Μητρώο Επιχειρήσεων Τεχνικών και λοιπών τεχνικών επαγγελματικών δραστηριοτήτων. [...] β. Τα Μητρώα των περιπτώσεων Α.1, Β.1, Γ' και Δ' αποτελούν τα επαγγελματικά μητρώα της παρ. 2 του άρθρου 75 και του Παραρτήματος ΧΙ', του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016 [...] 13. Τα ΜΗ.Ε.Τ.Ε. των περιπτώσεων Α.1, Β.1 και Γ' της παραγράφου 11α του παρόντος λειτουργούν και ως επίσημοι κατάλογοι εγκεκριμένων οικονομικών φορέων του άρθρου 83 του ν. 4412/2016 και οι πληροφορίες που μπορούν να συναχθούν από την εγγραφή τους σε αυτά ή από πιστοποιητικό εγγραφής δεν τίθεται σε αμφισβήτηση χωρίς αιτιολόγηση, σύμφωνα με την παράγραφο 6 του άρθρου 83 του ν. 4412/2016. Με το προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 20 ρυθμίζονται και τα θέματα που καθορίζονται με το προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 10 του άρθρου 83 του ν. 4412/2016. 14. [...] 20. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται εντός οκτώ (8) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος, κατόπιν πρότασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίζονται, πέραν των θεμάτων [...] της παραγράφου 10 του άρθρου 83 του ν. 4412/2016, επιπλέον και

τα ακόλουθα: α. οι ειδικότερες λεπτομέρειες λειτουργίας και τήρησης των ΜΗ.Τ.Ε. του παρόντος, όπως ενδεικτικά οι αρμόδιες υπηρεσίες τήρησης αυτών, ο τρόπος συγκέντρωσης, ελέγχου και καταχώρησης των στοιχείων που είναι απαραίτητα για την εγγραφή, κατάταξη, αναθεώρηση, διαγραφή, η χορήγηση και το περιεχόμενο των πιστοποιητικών εγγραφής στον επίσημο κατάλογο, β. οι κατηγορίες μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και έργων και οι τάξεις ανά κατηγορία αυτών για κάθε Μητρώο, γ. οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις εγγραφής και κατάταξης στα ΜΗ.Τ.Ε. του παρόντος και τα δικαιολογητικά που υποβάλλονται [...] 24. [...] Για τη θέση σε λειτουργία των ΜΗ.Τ.Ε. του παρόντος εκδίδεται σχετική διαπιστωτική πράξη από τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών. [...] 25. Με την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 20 καταργούνται τα άρθρα 80 έως 110 του ν. 3669/2008 που διατηρήθηκαν σε ισχύ με την περίπτωση 31 της παρ. 1 του άρθρου 377 του ν. 4412/2016. [...]». Κατ' επίκληση του άρθρου 118 παρ. 20 του ν. 4472/2017 και των άρθρων 75 παρ. 2 και 83 παρ. 10 του ν. 4412/2016 εκδόθηκε το π.δ. 71/2019 «Μητρώα συντελεστών παραγωγής δημοσίων και ιδιωτικών έργων, μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών (ΜΗΤΕ)» (Α' 112/3.7.2019), στο άρθρο 40 του οποίου ορίζονται τα εξής: «1. Το Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων (ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε.) που προβλέπεται στην περίπτωση Β.1 της παρ. 11.α. του άρθρου 118 του ν. 4472/2017, τηρείται στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών [...], διαρθρώνεται σε δύο Τμήματα (I και II) και επιτελεί δύο βασικές λειτουργίες, ήτοι: α) Το Τμήμα I αυτού αποτελεί, το επαγγελματικό μητρώο της παρ. 2 του άρθρου 75 και του Παραρτήματος ΧΙ' του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016, όσον αφορά την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας κατά τη συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης σύμβασης δημοσίων έργων [...], β) το Τμήμα II αυτού αποτελεί, τον επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων του άρθρου 83 του ν. 4412/2016, όσον αφορά τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής κατά τη συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης σύμβασης δημοσίων έργων. Το σχετικό πιστοποιητικό του Τμήματος II καλύπτει τις διατάξεις των άρθρων 73 έως 83 του ν. 4412/2016. 2. Για τη συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης σύμβασης δημοσίων έργων οι ημεδαπές επιχειρήσεις απαιτείται να είναι εγγεγραμμένες και στα δύο Τμήματα του Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων (ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε.) [...]». Στις μεταβατικές διατάξεις του ίδιου προεδρικού διατάγματος ορίζεται, εκτός των άλλων, ότι οι βεβαιώσεις εγγραφής στο Μ.Ε.ΕΠ., που ήταν σε ισχύ κατά την 3η Ιουλίου 2019 (όπως και αυτές που εκδόθηκαν στη συνέχεια, έως την έκδοση, στις 2.5.2024, της κατ' άρθρο 118 παρ. 24 του ν. 4472/2017 διαπιστωτικής πράξης για την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας των ΜΗ.Τ.Ε.) εξακολουθούν να ισχύουν -κατόπιν διαδοχικών παρατάσεων της αρχικώς ορισθείσας προθεσμίας των δεκαπέντε (15) μηνών από τη δημοσίευση του π.δ/τος- έως την 30ή Ιουνίου 2025, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του νομοθετικού πλαισίου που ίσχυε ως και τις 2 Ιουλίου 2019, για το δε χρονικό διάστημα από την 3η Ιουλίου 2019 μέχρι και την 30ή Ιουνίου 2025 εξακολουθεί να εκδίδεται, σύμφωνα με τα ισχύοντα μέχρι την 3η Ιουλίου 2019, η ενημερότητα πτυχίου για εργοληπτικές επιχειρήσεις που είναι καταταγμένες στις τάξεις 3η έως 7η (βλ. άρθρο 65 παρ. 6, όπως η παρ. αυτή διαμορφώθηκε τελικώς, κατόπιν διαδοχικών τροποποιήσεων, με το άρθρο 30 παρ. 3 του ν. 5170/2025 - Α' 6/20.01.2025). Όπως προκύπτει από τις ανωτέρω διατάξεις, η εγγραφή στις τάξεις 3η έως 7η του Μ.Ε.ΕΠ., η οποία, σε συνδυασμό με την ενημερότητα πτυχίου, συνιστούσε τον μοναδικό εθνικό επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων, κατά την έννοια του άρθρου 83 του ν. 4412/2016, μη υφισταμένης σχετικής πρόβλεψης προκειμένου για τις διαδικασίες συμβάσεων προμηθειών, γενικών υπηρεσιών, εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών

επιστημονικών υπηρεσιών, εξακολουθεί να συνιστά τέτοιο κατάλογο έως τη λήξη της ως άνω μεταβατικής περιόδου του άρθρου 65 παρ. 6 του π.δ. 71/2019, όπως ισχύει.

14. Επειδή, από τις προπαρατεθείσες διατάξεις του ν. 4412/2016 και τις αντίστοιχες διατάξεις της οδηγίας 2014/24/ΕΕ τις οποίες ενσωματώνει ο νόμος αυτός στην εθνική έννομη τάξη συνάγονται τα ακόλουθα: Για τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, που διέπεται από το ενωσιακό δίκαιο ή/και το εθνικό δίκαιο ενσωμάτωσής του, οι διαγωνιζόμενοι οικονομικοί φορείς πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις (κριτήρια ποιοτικής επιλογής) που καθορίζονται στα έγγραφα της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης και συνίστανται, σύμφωνα με τα ανωτέρω, στη μη συνδρομή των λόγων που συνεπάγονται ή δικαιολογούν, κατά περίπτωση, τον αποκλεισμό τους, καθώς και στην πλήρωση των κριτηρίων επιλογής που σχετίζονται με την επαγγελματική τους καταλληλότητα, την χρηματοοικονομική επάρκεια και την τεχνική/επαγγελματική τους ικανότητα. Στους δε λόγους που συνεπάγονται τον αποκλεισμό των οικονομικών φορέων από τον διαγωνισμό περιλαμβάνεται και η αθέτηση των υποχρεώσεων τους όσον αφορά την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης (άρθρο 73 παρ. 2 του ν. 4412/2016, που αποδίδει το άρθρο 57 παρ. 2 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ). Η έρευνα από την αναθέτουσα αρχή της συνδρομής ή μη λόγων αποκλεισμού και της πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής λαμβάνει χώρα, σύμφωνα με το άρθρο 104 παρ. 1 του ν. 4412/2016, σε τρία χρονικά στάδια, ως ακολούθως: α) κατά την υποβολή της προσφοράς, ως προς όλους τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς, β) κατά την υποβολή των δικαιολογητικών κατακύρωσης, μόνο ως προς τον προσωρινό ανάδοχο, και γ) κατά την οριστικοποίηση της κατακύρωσης, μόνο ως προς τον οριστικό ανάδοχο. Συνεπώς, τόσο το ΕΕΕΣ όσο και τα εν γένει έγγραφα και πιστοποιητικά, με βάση τα οποία πραγματοποιείται ο εν λόγω έλεγχος, έχουν ως περίοδο αναφοράς τα ανωτέρω χρονικά σημεία, προκειμένου οι αναθέτουσες αρχές να αποκτούν επικαιροποιημένη πληροφόρηση για την κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι διαγωνιζόμενοι οικονομικοί φορείς, ο προσωρινός και ο οριστικός ανάδοχος, αντίστοιχα, σε σχέση με τους λόγους αποκλεισμού και τα κριτήρια επιλογής (βλ. ΣτΕ 2325/2023 ΟΛ., 1020/2022, 982, 983/2021, ΕΑ 37/2021, πρβλ. ΕΑ 73/2021). Συνακόλουθα, όσον αφορά ειδικότερα τον λόγο αποκλεισμού που αφορά την αθέτηση των υποχρεώσεων του οικονομικού φορέα σχετικά με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, εξετάζεται η ενεστώσα κατάσταση του οικονομικού φορέα, του προσωρινού αναδόχου και του οριστικού αναδόχου, αντίστοιχα, σε κάθε ένα από τα ανωτέρω τρία χρονικά σημεία (βλ. ΣτΕ 983, 982/2021, ΕΑ 37/2021, πρβλ. ΣτΕ 1020/2022, ΕΑ 73/2021). Εξάλλου, κατά το στάδιο υποβολής των προσφορών, ο ανωτέρω έλεγχος διενεργείται με την προβλεπόμενη στο άρθρο 59 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ διαδικασία (βλ., αντιστοίχως, άρθρο 79 του ν. 4412/2016), με την οποία επιδιώκεται, σύμφωνα και με τα διαλαμβανόμενα στις οικείες αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας αυτής, ο περιορισμός του διοικητικού φόρτου «που απορρέει από την ανάγκη προσκόμισης σημαντικού αριθμού πιστοποιητικών και άλλων εγγράφων», σχετιζομένων με τους λόγους αποκλεισμού και τα κριτήρια επιλογής, και η απλοποίηση της διαδικασίας «προς όφελος τόσο των αναθετουσών αρχών όσο και των οικονομικών φορέων». Ειδικότερα, στο στάδιο υποβολής των προσφορών οι διαγωνιζόμενοι, αντί να προσκομίσουν όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά από τα οποία προκύπτει ότι πληρούν τις ανωτέρω προϋποθέσεις συμμετοχής στη διαγωνιστική διαδικασία, υποβάλλουν το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), δηλαδή ένα τυποποιημένο έντυπο [βλ. και τα οριζόμενα στον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής, ανωτέρω σκ. 12], που αποτελεί «ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση» του οικείου οικονομικού φορέα ότι δεν

συντρέχουν στο πρόσωπό του λόγοι αποκλεισμού και ότι πληροί τα κριτήρια επιλογής, λειτουργεί δε, κατά τους ρητούς ορισμούς του ανωτέρω άρθρου 59 της οδηγίας και του αντίστοιχου άρθρου 79 του ν. 4412/2016, «ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών» δημόσιων αρχών ή τρίτων μερών, των δικαιολογητικών δηλαδή που αποτελούν τα προβλεπόμενα στα επόμενα άρθρα της οδηγίας και του νόμου αποδεικτικά μέσα, ενώ περιλαμβάνει επιπροσθέτως «επίσημη δήλωση» του οικονομικού φορέα «ότι θα είναι σε θέση, εφόσον του ζητηθεί και χωρίς καθυστέρηση, να προσκομίσει τα εν λόγω δικαιολογητικά». Στο στάδιο αυτό οι αναθέτουσες αρχές ελέγχουν καταρχήν τις προσφορές με βάση τις πληροφορίες που δηλώνονται στο ΕΕΕΣ από τους οικονομικούς φορείς και όχι με βάση τα ίδια τα αποδεικτικά μέσα. Έχουν δε την ευχέρεια, όταν τούτο απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή του διαγωνισμού, «σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας» («ανά πάσα στιγμή» κατά τη διατύπωση του άρθρου 59 παρ. 4 της οδηγίας) να ζητούν την προσκόμιση όλων των δικαιολογητικών ή ορισμένων εξ αυτών, εφόσον δεν διαθέτουν ήδη τα εν λόγω δικαιολογητικά ή δεν έχουν κατ' άλλο νόμιμο τρόπο πρόσβαση σε αυτά. Με την αποδοχή του ΕΕΕΣ από την αναθέτουσα αρχή και με την διενέργεια εκ μέρους της του ελέγχου συνδρομής των προϋποθέσεων συμμετοχής, στο στάδιο αυτό της διαδικασίας, βάσει των δηλουμένων στο ΕΕΕΣ πληροφοριών, επιτυγχάνεται πράγματι σημαντική απλούστευση και επιτάχυνση της διαδικασίας, καθόσον οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να προσκομίζουν, στο αρχικό αυτό στάδιο, το σύνολο των απαιτούμενων δικαιολογητικών, αρκούμενοι σε υπεύθυνη δήλωση ότι πληρούν τις προϋποθέσεις συμμετοχής (καθώς και στον προσδιορισμό της δημόσιας αρχής ή του τρίτου μέρους που είναι υπεύθυνοι για την έκδοση των σχετικών δικαιολογητικών) και ότι, συνεπώς, «σε οποιαδήποτε στιγμή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας», θα είναι σε θέση, «εφόσον τους ζητηθεί και χωρίς καθυστέρηση», να υποβάλουν στην αναθέτουσα αρχή τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία προς επιβεβαίωση των δηλουμένων (βλ. ΣτΕ Ολ. 2325/2023). Μετά την ολοκλήρωση του σταδίου αξιολόγησης των προσφορών και πριν από την ανάθεση της σύμβασης, ο οικονομικός φορέας που ανακηρύσσεται προσωρινός ανάδοχος υποχρεούται, κατόπιν της πρόσκλησης που του απευθύνεται σύμφωνα με το άρθρο 103 του ν. 4412/2016, να προσκομίσει τα προβλεπόμενα στο άρθρο 80 του νόμου αποδεικτικά μέσα, από τα οποία αποδεικνύεται η μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού και η πλήρωση των κριτηρίων επιλογής τόσο κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς όσο και κατά τον χρόνο υποβολής των εν λόγω δικαιολογητικών (βλ. ΣτΕ 2325/2023 Ολ., ΣτΕ 1020/2022, πρβλ. ΣτΕ 983, 982/2021, ΕΑ 73, 37/2021, 292, 204, 115, 114/2019). Για την απόδειξη δε της μη συνδρομής, κατά τα ανωτέρω χρονικά σημεία, του λόγου αποκλεισμού που αφορά την αθέτηση των υποχρεώσεων του σχετικά με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, ο προσωρινός ανάδοχος προσκομίζει τα κατάλληλα πιστοποιητικά, τα οποία, για την περίπτωση των οικονομικών φορέων που είναι εγκατεστημένοι ή εκτελούν έργα στην Ελλάδα, είναι, αντιστοίχως, το πιστοποιητικό ενημερότητας του άρθρου 12 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας [Κ.Φ.Δ. - ν. 5104/2024 (Α' 58/19.4.2024)], διάρκειας ενός (1) ή δύο (2) μηνών, κατά περίπτωση, και το πιστοποιητικό ασφαλιστικής ενημερότητας των άρθρων 23επ. του ν. 4611/2019 (Α' 73), με διάρκεια έως έξι (6) μήνες. Εξάλλου, οι εγγεγραμμένοι σε επίσημους καταλόγους οικονομικοί φορείς (ή όσοι διαθέτουν πιστοποιητικό από αρμόδιο οργανισμό πιστοποίησης) τεκμαίρεται ότι πληρούν τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που καλύπτει ο οικείος επίσημος κατάλογος, ως εκ τούτου δε, προκειμένου να αποδείξουν ότι πληρούν τα συγκεκριμένα κριτήρια αρκεί να προσκομίσουν το πιστοποιητικό εγγραφής στον εν λόγω κατάλογο, χωρίς να απαιτείται η υποβολή άλλων αποδεικτικών μέσων. Ωστόσο,

όσον αφορά ειδικώς την απόδειξη της μη συνδρομής του λόγου αποκλεισμού που σχετίζεται με την καταβολή φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, με τη διάταξη του άρθρου 64 παρ. 5 εδ. β' της οδηγίας 2014/24/ΕΕ, την οποία επαναλαμβάνει το άρθρο 83 παρ. 6 εδ. β' του ν. 4412/2016, το ανωτέρω τεκμήριο υποχωρεί και παρέχεται η ευχέρεια στις αναθέτουσες αρχές να ζητήσουν από τους εγγεγραμμένους σε επίσημο κατάλογο οικονομικούς φορείς την υποβολή πρόσθετων πιστοποιητικών, ήτοι να προσκομίσουν, πλέον του πιστοποιητικού εγγραφής στον οικείο κατάλογο, και πιστοποιητικά ασφαλιστικής και φορολογικής ενημερότητας. Η ευχέρεια δε αυτή παρέχεται ενόψει, ιδίως, του ενδεχομένου μεταβολής των δεδομένων βάσει των οποίων εκώρησε η εγγραφή στον επίσημο κατάλογο, σύμφωνα και με τα οριζόμενα στην αιτιολογική σκέψη 85 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, όπου επισημαίνεται ότι «είναι σημαντικό οι αποφάσεις που λαμβάνουν οι αναθέτουσες αρχές να βασίζονται σε πρόσφατη πληροφόρηση, ιδίως σε ό,τι αφορά τους λόγους αποκλεισμού, δεδομένου ότι σημαντικές αλλαγές μπορούν να επέλθουν με αρκετά ταχύ ρυθμό, για παράδειγμα, σε περίπτωση οικονομικών δυσκολιών οι οποίες καθιστούν ακατάλληλο τον οικονομικό φορέα ή, αντίστροφα, επειδή αποπληρώθηκε εν τω μεταξύ εκκρεμές χρέος που αφορούσε εισφορές κοινωνικής ασφάλισης» [ή, για την ταυτότητα του λόγου και φορολογική οφειλή].

15. Επειδή, περαιτέρω, το τυποποιημένο έντυπο ΕΕΕΣ του Παραρτήματος 2 του εκτελεστικού κανονισμού 2016/7 -σύμφωνα με το οποίο καταρτίζονται υποχρεωτικώς τα ΕΕΕΣ που προσαρτώνται στις διακηρύξεις δημόσιων διαγωνισμών και του οποίου το περιεχόμενο, κατά το κρίσιμο εν προκειμένω μέρος του, παρατίθεται αυτούσιο σε προηγούμενη σκέψη (βλ. σκ. 12)- προβλέπει στο Μέρος II «Πληροφορίες σχετικά με τον οικονομικό φορέα» Ενότητα Α ότι ο οικονομικός φορέας καλείται να δηλώσει αν είναι εγγεγραμμένος σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων ή διαθέτει ισοδύναμο πιστοποιητικό (π.χ. βάσει εθνικού συστήματος (προ)επιλογής) και, στη συνέχεια, να απαντήσει στα εντασσόμενα στο βασικό αυτό ερώτημα υποερωτήματα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και το υποερώτημα αν θα είναι σε θέση να προσκομίσει βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων ή να παράσχει πληροφορίες που θα δίνουν τη δυνατότητα στον αναθέτοντα φορέα να τη λάβει απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε όποιο κράτος μέλος αυτή διατίθεται δωρεάν (υποερώτημα ε'). Σύμφωνα δε με τις επεξηγήσεις που περιέχονται επί του εν λόγω τυποποιημένου εντύπου, ο οικονομικός φορέας απαντά στα υπόλοιπα τμήματα της ίδιας ενότητας, δηλαδή και στο επίμαχο υποερώτημα, εφόσον έχει απαντήσει θετικά στο βασικό ερώτημα, αν δηλαδή είναι εγγεγραμμένος σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων (ή διαθέτει ισοδύναμο πιστοποιητικό) [βλ. προς την κατεύθυνση αυτή και την κατευθυντήρια οδηγία 23/24.1.2018 της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ)]. Εξάλλου, το έντυπο ΕΕΕΣ περιλαμβάνει εν συνεχεία στο Μέρος III «Λόγοι αποκλεισμού» Ενότητα Β «Λόγοι που σχετίζονται με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης» τα πεδία που πρέπει οι διαγωνιζόμενοι να συμπληρώνουν σχετικά με το αν έχουν εκπληρώσει όλες τους τις υποχρεώσεις όσον αφορά την καταβολή φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, παρέχοντας πληροφόρηση και ως προς το αν η τεκμηρίωση διατίθεται ηλεκτρονικά. Στο δε Μέρος VI «Τελικές δηλώσεις» ο οικονομικός φορέας καλείται να δηλώσει επισήμως ότι είναι σε θέση, κατόπιν αιτήματος και χωρίς καθυστέρηση, να προσκομίσει τα πιστοποιητικά και τις λοιπές μορφές αποδεικτικών εγγράφων, εκτός αν, μεταξύ άλλων, η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να τα λάβει με απευθείας πρόσβαση σε εθνική βάση δεδομένων. Όπως

προκύπτει, επομένως, από τα ανωτέρω, ενόψει και των εκτιθέμενων στην προηγούμενη σκέψη ως προς την ερμηνεία των σχετικών με την απόδειξη των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής διατάξεων της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και του ν. 4412/2016, το επίμαχο υποερώτημα περί του αν θα είναι σε θέση να προσκομίσουν βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων (ή να παράσχουν πληροφορίες που θα δίνουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή να τη λάβει απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων) απευθύνεται σε οικονομικούς φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων φορέων, στοιχεί δε προς τη διάταξη του άρθρου 64 παρ. 5 εδ. β' της οδηγίας και του αντίστοιχου άρθρου 83 παρ. 6 εδ. β' του ν. 4412/2016 [βλ. και τις ομοίου περιεχομένου προϊσχύσασες διατάξεις του άρθρου 151 του ν. 3669/2008], που προβλέπει τη δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής να ζητεί από τους οικονομικούς φορείς αυτούς -οι οποίοι απαλλάσσονται, καταρχήν, από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικών μέσων σχετιζομένων με κριτήρια ποιοτικής επιλογής που καλύπτονται από την εγγραφή στον επίσημο κατάλογο- να υποβάλουν πρόσθετα πιστοποιητικά ειδικώς για την απόδειξη της μη συνδρομής του λόγου αποκλεισμού που αφορά την αθέτηση των υποχρεώσεών τους ως προς την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης. Συμπληρώνοντας, δηλαδή, το ειδικό πεδίο που αφορά την απάντηση στο προαναφερόμενο υποερώτημα, οι εγγεγραμμένοι σε επίσημο κατάλογο οικονομικοί φορείς δηλώνουν επισήμως ότι θα είναι σε θέση, εφόσον ανακηρυχθούν ανάδοχοι ή σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας το ζητήσει η αναθέτουσα αρχή, κάνοντας χρήση της ευχέρειας που της παρέχει το άρθρο 79 παρ. 5 του ν. 4412/2016, να προσκομίσουν, πέραν του πιστοποιητικού εγγραφής στον οικείο κατάλογο, και πιστοποιητικά με τα οποία αποδεικνύεται η εκπλήρωση των ως άνω υποχρεώσεών τους (πιστοποιητικά φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας). Το υποερώτημα αυτό δεν απευθύνεται αντιθέτως σε μη εγγεγραμμένους σε επίσημο κατάλογο οικονομικούς φορείς, οι οποίοι δεν υπέχουν, κατά συνέπεια, υποχρέωση απάντησης (βλ. ΣτΕ 2643/2022, ΕΑ 211, 212/2021). Εξάλλου, οι οικονομικοί φορείς που δεν είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων φορέων, προκειμένου να προαποδείξουν τη μη συνδρομή του αναφερθέντος λόγου αποκλεισμού, οφείλουν (αλλά και αρκεί) να δηλώσουν στην Ενότητα Β του Μέρους ΙΙΙ του ΕΕΕΣ ότι δεν έχουν ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις όσον αφορά την καταβολή φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και, περαιτέρω, στο ειδικό προς τούτο πεδίο του Μέρους VI ότι είναι σε θέση να προσκομίσουν, «κατόπιν αιτήματος και χωρίς καθυστέρηση», τα πιστοποιητικά και λοιπά αποδεικτικά έγγραφα που προβλέπονται στον νόμο και τη διακήρυξη, μεταξύ των οποίων και τα πιστοποιητικά φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας. Με τη συμπλήρωση, επομένως, του Μέρους VI του ΕΕΕΣ, οι μη εγγεγραμμένοι σε επίσημο κατάλογο οικονομικοί φορείς που έχουν δηλώσει στο σχετικό πεδίο της Ενότητας Β του Μέρους ΙΙΙ [το οποίο Μέρος ΙΙΙ δεν υποχρεούνται να συμπληρώνουν, καταρχήν, υπό την επιφύλαξη των λόγων αποκλεισμού που δεν καλύπτονται τυχόν από τον επίσημο κατάλογο, οι εγγεγραμμένοι σε τέτοιο κατάλογο οικονομικοί φορείς – βλ. τις οδηγίες επί του τυποποιημένου εντύπου ΕΕΕΣ] ότι δεν βρίσκονται, κατά τον χρόνο αυτό, σε κατάσταση αθέτησης των υποχρεώσεών τους αναφορικά με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, αναλαμβάνουν επιπροσθέτως τη δέσμευση να προσκομίσουν, κατά την κατακύρωση ή σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας τους ζητηθεί, τα σχετικά με την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους αυτών αποδεικτικά στοιχεία. Ως εκ τούτου, η θετική απάντηση στο ως άνω υποερώτημα, ότι δηλαδή θα είναι σε θέση να προσκομίσουν «βεβαίωση πληρωμής φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης» δεν θα παρείχε στην αναθέτουσα αρχή καμιά περαιτέρω αναγκαία πληροφορία σε σχέση με

τη συνδρομή ή μη του επίμαχου λόγου αποκλεισμού, αλλά θα συνιστούσε απλή επανάληψη των δηλωθέντων σε άλλα σημεία του ΕΕΕΣ. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, η παράλειψη οικονομικού φορέα που δεν είναι εγγεγραμμένος σε επίσημο κατάλογο να δώσει απάντηση, δια της συμπλήρωσης του οικείου πεδίου του ΕΕΕΣ, στο εν λόγω υποερώτημα, στο οποίο δεν υποχρεούται να απαντήσει, δεν επάγεται έννομες συνέπειες ως προς την προαπόδειξη της μη συνδρομής του λόγου αποκλεισμού που σχετίζεται με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και δεν μπορεί να δικαιολογήσει τον αποκλεισμό του από τον διαγωνισμό (πρβλ. ανωτέρω ΣτΕ 2643/2022, ΕΑ 211, 212/2021, καθώς επίσης και ΣτΕ 1526/2024). Εξάλλου, από την εξεταζόμενη άποψη δεν ασκεί επιρροή, υπό την έννοια ότι δεν συνεπάγεται υποχρέωση απάντησης, το γεγονός ότι κατά την ηλεκτρονική συμπλήρωση του ΕΕΕΣ μέσω της διαδικτυακής υπηρεσίας «Prometheus ESPDint» το πεδίο που αφορά την απάντηση στο επίμαχο υποερώτημα ενεργοποιείται προς συμπλήρωση σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο βασικό ερώτημα αν ο οικονομικός φορέας είναι εγγεγραμμένος σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων φορέων (ή διαθέτει ισοδύναμο πιστοποιητικό). Και αυτό διότι, οι τεχνικές ρυθμίσεις της πλατφόρμας μέσω της οποίας παρέχεται, χάριν διευκόλυνσης των οικονομικών φορέων και των αναθετουσών αρχών, η υπηρεσία ηλεκτρονικής διαχείρισης και συμπλήρωσης του ΕΕΕΣ δεν μπορούν να επιβάλλουν στους διαγωνιζομένους πρόσθετες υποχρεώσεις, που δεν αντιστοιχούν στο κανονιστικό πλαίσιο της διαγωνιστικής διαδικασίας, πολλώ μάλλον να επιφέρουν τον αποκλεισμό τους, σύμφωνα και με την αρχή ότι τα τεχνολογικά μέσα της Διοίκησης πρέπει να προσαρμόζονται αναλόγως, ώστε να εξυπηρετούν τις ανάγκες της ορθής και αποτελεσματικής εφαρμογής του κανονιστικού πλαισίου το οποίο καλούνται να υπηρετήσουν, και όχι το τελευταίο να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται ενόψει των περιορισμών που προκύπτουν από τις υφιστάμενες τεχνικές ρυθμίσεις και δυνατότητες των ηλεκτρονικών συστημάτων της Διοίκησης (πρβλ. ΣτΕ 1875/2024, 1098/2023, 330/2018 επτ., 1445/2016 επτ. κ.ά.).

16. Επειδή, συνοψίζοντας τα ανωτέρω, σε σχέση με το πρώτο (υπό α') και το δεύτερο (υπό β') από τα τιθέμενα γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα (σκέψη 6), η κρίση του Δικαστηρίου είναι η εξής: Σύμφωνα με το τυποποιημένο έντυπο ΕΕΕΣ του Παραρτήματος 2 του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής, όπως αυτό ερμηνεύεται υπό το φως των διατάξεων των άρθρων 64 παρ. 5 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και 83 παρ. 6 του ν. 4412/2016, αλλά και των λοιπών διατάξεων του ενωσιακού και εθνικού δικαίου που διαμορφώνουν το πλαίσιο κανόνων σχετικά με την απόδειξη της μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού, οι οικονομικοί φορείς που δεν είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων φορέων δεν υποχρεούνται να απαντήσουν στο - εντασσόμενο στο βασικό ερώτημα περί εγγραφής σε τέτοιο κατάλογο- υποερώτημα της Ενότητας Α του Μέρους II του ΕΕΕΣ περί του αν θα είναι σε θέση να προσκομίσουν βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων ή να παράσχουν πληροφορίες σε σχέση με τη δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής να τη λάβει με απευθείας πρόσβασή της σε εθνική βάση δεδομένων (υποερώτημα ε'). Συνεπώς, το παραγόμενο μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας «Prometheus ESPDint» ΕΕΕΣ, με το οποίο καλούνται οι μη εγγεγραμμένοι σε επίσημο κατάλογο φορείς να απαντήσουν στο ανωτέρω υποερώτημα, δεν είναι, κατά το μέρος αυτό, σύμφωνο με το τυποποιημένο έντυπο ΕΕΕΣ, όπως αυτό έχει ερμηνευθεί ανωτέρω.

17. Επειδή, ενόψει της κρίσης του Δικαστηρίου επί των ανωτέρω ζητημάτων (υπό α' και β'), παρέλκει ως αλυσιτελής η επίλυση του τρίτου τιθέμενου ζητήματος (υπό γ').

18. Επειδή, μετά την επίλυση των ανωτέρω τιθεμένων ζητημάτων γενικότερου ενδιαφέροντος, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν συντρέχει λόγος να παραπέμψει την υπόθεση στο αρμόδιο Διοικητικό Εφετείο Κομοτηνής, αλλά πρέπει να κρατήσει και να δικάσει το κρινόμενο ένδικο βοήθημα της αιτήσεως αναστολής και ακυρώσεως, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3900/2010, όπως ισχύει.

19. Επειδή, όπως έχει εκτεθεί και ανωτέρω (σκέψη 11), στα άρθρα 22.Α.2 και 23.3 της διακήρυξης που διέπει τον ένδικο διαγωνισμό προβλέπεται, μεταξύ άλλων λόγων αποκλεισμού, η αθέτηση των υποχρεώσεων σχετικά με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και καθορίζονται τα δικαιολογητικά που πρέπει, επί ποινή απορρίψεως της προσφοράς κατά το άρθρο 4.2, να υποβάλει ο προσωρινός ανάδοχος. Εξάλλου, στη διακήρυξη επισυνάπτεται ΕΕΕΣ σε μορφή pdf, το οποίο έχει καταρτισθεί σύμφωνα με το τυποποιημένο έντυπο του Παραρτήματος 2 του προαναφερόμενου εκτελεστικού κανονισμού 2016/7 και περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, Μέρος II «Πληροφορίες σχετικά με τον οικονομικό φορέα» Ενότητα Α, με περιεχόμενο που ταυτίζεται με αυτό του τυποποιημένου εντύπου. Το ΕΕΕΣ αναρτήθηκε στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού και σε μορφή αρχείου xml, το οποίο μπορούσε να συμπληρωθεί, κατόπιν τηλεφόρτωσης (upload) στην οικεία ψηφιακή πλατφόρμα, μέσω της αναφερθείσας διαδικτυακής υπηρεσίας «Prometheus ESPDint».

20. Επειδή, με την προσβαλλόμενη 1183/2024 απόφαση της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. κρίθηκε, κατ' αποδοχή προδικαστικής προσφυγής της εταιρίας «.....», η οποία παρεμβαίνει με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς στην παρούσα δίκη, ότι η προσφορά της αιτούσας κοινοπραξίας έπρεπε να απορριφθεί, διότι τα μέλη της, ήτοι η εταιρία «.....» και η ατομική επιχείρηση «.....», στα ΕΕΕΣ που υπέβαλαν δεν απάντησαν, ως όφειλαν, στο υποερώτημα αν θα είναι σε θέση να προσκομίσουν βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων (ή να παράσχουν πληροφορίες που θα δίνουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή να τη λάβει απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων), το οποίο δεν ενεργοποιήθηκε προς συμπλήρωση συνεπεία της εσφαλμένης θετικής απάντησής τους στο βασικό ερώτημα αν είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων. Η κρίση αυτή της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. στηρίχθηκε στην ερμηνευτική παραδοχή ότι το ανωτέρω υποερώτημα υποχρεούνται να απαντήσουν οι μη εγγεγραμμένοι σε επίσημο κατάλογο οικονομικοί φορείς, διότι ενεργοποιείται σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο βασικό ερώτημα περί εγγραφής ή μη σε τέτοιο κατάλογο. Με την κρινόμενη αίτηση η αιτούσα κοινοπραξία προβάλλει, επαναλαμβάνοντας τους ισχυρισμούς που είχε προβάλει με την παρέμβασή της κατά τη διαδικασία ενώπιον της Αρχής, ότι κατά την έννοια του ΕΕΕΣ, ενόψει και των οριζόμενων στα άρθρα 64 παρ. 5 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και 83 παρ. 6 του ν. 4412/2016, τα προαναφερόμενα μέλη της, που δεν είναι εγγεγραμμένα σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων φορέων, δεν υπείχαν υποχρέωση απάντησης στο επίμαχο υποερώτημα, το οποίο συμπληρώνεται από οικονομικούς φορείς εγγεγραμμένους σε τέτοιο κατάλογο, και, συνεπώς, με μη νόμιμη αιτιολογία κρίθηκε απορριπτέα η προσφορά της. Με τον λόγο ακυρώσεως αυτό δεν αμφισβητείται η ορθότητα της διάρθρωσης του ΕΕΕΣ, το οποίο διαμορφώθηκε από την αναθέτουσα αρχή και προσαρτήθηκε, ως έγγραφο της σύμβασης, στη διακήρυξη, όπως αβασίμως ισχυρίζεται η παρεμβαίνουσα, αλλά η ορθότητα της ερμηνείας του ΕΕΕΣ και του εν γένει κανονιστικού πλαισίου του διαγωνισμού από την Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., η οποία στηρίχθηκε κατά κύριο λόγο στον τρόπο που δρομολογούνται τα ερωτήματα κατά τη συμπλήρωση του εγγράφου μέσω της

διαδικτυακής υπηρεσίας «Prometheus ESPDint». Ο λόγος, επομένως, αυτός παραδεκτώς προβάλλεται με την κρινόμενη αίτηση, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα με την παρέμβαση πρέπει να απορριφθούν. Περαιτέρω, ενόψει των όσων έχουν γίνει δεκτά στις σκέψεις 15 και 16, προβάλλεται βασίμως και πρέπει να γίνει δεκτός.

21. Επειδή, η παρεμβαίνουσα προβάλλει ότι και μόνη η εσφαλμένη θετική απάντηση των ανωτέρω οικονομικών φορέων στο ερώτημα αν είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων φορέων συνιστά ανακριβή δήλωση στα υποβληθέντα ΕΕΕΣ, η οποία επιφέρει αυτοτελώς τον αποκλεισμό της αιτούσας από τον διαγωνισμό. Ο ισχυρισμός, όμως, αυτός, με τον οποίο επαναφέρεται αιτίαση που δεν είχε προβληθεί με την προδικαστική προσφυγή της παρεμβαίνουσας, αλλά το πρώτον με το ενώπιον της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. υπόμνημά της και δεν εξετάστηκε, άλλωστε, από την Αρχή, ανεξαρτήτως του αν προβάλλεται παραδεκτώς, είναι πάντως απορριπτέος ως αβάσιμος. Και τούτο, διότι η ανωτέρω εσφαλμένη δήλωση, οφειλόμενη προδήλως σε παραδρομή, δεν σχετίζεται εν πάση περιπτώσει με την πλήρωση (ή μη) των κριτηρίων επιλογής ή τη συνδρομή (ή μη) λόγων αποκλεισμού, καθόσον η εγγραφή σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων δεν έχει τεθεί από τη διακήρυξη ως προϋπόθεση συμμετοχής στον διαγωνισμό. Εξάλλου, σε άλλο σημείο των υποβληθέντων ΕΕΕΣ [Μέρος IV «Κριτήρια επιλογής» Ενότητα Γ «Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα»] η εταιρία «.....» και η ατομική επιχείρηση «.....» έχουν δηλώσει ότι είναι εγγεγραμμένες στην 1η και 2η τάξη του Μ.Ε.ΕΠ., αντιστοίχως, και, συνεπώς, από το ίδιο το περιεχόμενο των ΕΕΕΣ προκύπτει κατά τρόπο αδιαμφισβήτητο ότι δεν συντρέχει περίπτωση εγγραφής τους στον μοναδικό, κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, εθνικό κατάλογο εγκεκριμένων φορέων, η οποία προϋποθέτει εγγραφή στις τάξεις 3η έως 7η του Μ.Ε.ΕΠ., σε συνδυασμό με ενημερότητα πτυχίου (βλ. ανωτέρω σκ. 13).

22. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να ακυρωθεί η 1183/2024 απόφαση της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., κατά το μέρος που αφορά την αιτούσα, ενώ καθίσταται αλυσιτελής η εξέταση των λοιπών, επικουρικών προβαλλόμενων λόγων ακυρώσεως. Η δε παρέμβαση πρέπει να απορριφθεί.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου που καταβλήθηκε για το αναφερόμενο στο σκεπτικό αίτημα αναβολής.

Απορρίπτει τις παρεμβάσεις των εταιριών α) «.....», β) «.....» και γ) «.....».

Επιλύει τα τιθέμενα ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος, κατά το σκεπτικό.

Κρατεί, δικάζει και δέχεται την αίτηση αναστολής και ακυρώσεως.

Ακυρώνει την 1183/2024 απόφαση της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., κατά το μέρος που αφορά την αιτούσα κοινοπραξία «.....».

Απορρίπτει την παρέμβαση της εταιρίας «.....».

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου που καταβλήθηκε για την αίτηση αναστολής και ακυρώσεως.

Επιβάλλει, συμμέτρως, στην Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. και στην ως άνω παρεμβαίνουσα εταιρία «.....» τη δικαστική δαπάνη της αιτούσας, η οποία ανέρχεται σε εννιακόσια είκοσι (920) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 6 Μαρτίου 2025 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 6ης Μαΐου του ίδιου έτους.

Η Πρόεδρος του Δ' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

Σπυριδούλα Χρυσικοπούλου Ιωάννα Παπαχαραλάμπους

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα,

Η Πρόεδρος του Δ' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

./.